

Voimassaoloaika  
12.6.2026 lukien toistaiseksi

Kumoa  
-

Kohderyhmä  
Maahanmuuttoviraston käsittelijät

Säädösperusta  
Laki Maahanmuuttovirastosta 2 §  
(621/2020)

## Ohje kansainvälisen suojeluaseman jälkivalvonnasta – Suojeluaseman jälkivalvontaohje

Maahanmuuttovirasto antaa ohjeen kansainvälisen suojeluaseman jälkivalvonnasta. Ohjeen tarkoituksena on yhtenäinen soveltaminen kansainvälisen suojelun poistamisharkinnassa. Ohjeen tavoitteena on tukea kansainvälisen suojelun päätösten tehokkuutta, yhdenmukaista lainsoveltamista ja menettelyä sekä oikeusturvan toteutumista.

Jokainen kansainvälisen suojelun poistamisharkinta käsitellään yksilöllisesti. Soveltamisohje ei yksittäistapauksessa ole ratkaisijaa sitova, sillä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Jos soveltamisohje on yksittäisessä tapauksessa ristiriidassa lain tai perustuslain, muiden velvoittavien normien tai kansainvälisten veloitteiden kanssa, soveltamisohjetta ei tule soveltaa. Soveltamisohjeen tavoitteena on tukea viivytyksetöntä päätöksentekoa, hakijoiden tasavertaista kohtelua sekä neuvontavelvoitteen ja palveluperiaatteen asianmukaista toteutumista viraston toiminnassa.

Ohjeessa on otettu huomioon kesäkuussa 2026 voimaantulevat ulkomaalaislain lakimuutokset sekä 12.6.2026 sovellettavaksi tulevan Euroopan unionin muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen kansainvälisen suojelun poistamisharkinnan osalta olennaiset säädökset.



Liitteet	MIG-2617644, Salattu liite
Jakelu	Viraston johtoryhmä Asiakkuuspalveluiden yksikkö Digitaalisten palveluiden yksikkö Kansainvälisen suojelun osasto Lupa- ja kansalaisuusosasto Oikeus- ja asiantuntijapalveluiden yksikkö Tieto- ja tulosohjauspalveluiden yksikkö Turvallisuusyksikkö Vastaanottopalveluiden osasto Viestintäyksikkö Valvontaosasto
Tiedoksi	Ahvenanmaan hallintotuomioistuin, Ålands förvaltningsdomstol Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia Helsingin hallinto-oikeus Hämeenlinnan hallinto-oikeus Itä-Suomen hallinto-oikeus Korkein hallinto-oikeus Oikeuskanslerinvirasto Pakolaisneuvonta Pohjois-Suomen hallinto-oikeus Poliisihallitus Sisäministeriö/maahanmuutto-osasto Sisäministeriö/poliisiosasto Turun hallinto-oikeus Ulkoministeriö/KPA-20 Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto Vaasan hallinto-oikeus

## Sisällysluettelo

<b>Tiivistelmä</b> .....	<b>6</b>
<b>Sammanfattning</b> .....	<b>7</b>
<b>Käsitteet ja lyhenteet</b> .....	<b>8</b>
<b>Symbolit</b> .....	<b>11</b>
<b>Versioluettelo</b> .....	<b>12</b>
<b>1. Yleisiä lähtökohtia</b> .....	<b>13</b>
1.1 Kansainvälinen suojelu ja sen poistaminen .....	13
1.2 Suojeluaseman poistamisessa huomioon otettavat säädökset ja oikeuslähteet .....	13
1.2.1 EU-lainsäädäntö .....	13
1.2.2 Kansallinen sääntely .....	14
1.2.3 Kansainväliset sopimukset .....	14
1.2.4 Tuomioistuinten ratkaisut .....	14
1.2.5 UNHCR .....	15
1.2.6 EUAA .....	15
1.3 Salassapito .....	15
1.3.1 Tietojen luovuttaminen.....	16
<b>2 Esiharkinta</b> .....	<b>17</b>
2.1 Esiharkinta ja tutkinnan aloittaminen.....	17
2.2 Asian vireilletulo.....	18
2.3 Rekisteritarkastukset esiharkinnassa .....	19
2.4 Edellytykset tutkinnan aloittamiselle .....	20
2.4.1 Matkustaminen kansalaisuusvaltioon.....	20
2.4.2 Kansalaisuusvaltion passin hankinta .....	21
2.4.3 Uuden kansalaisuuden saaminen.....	22
2.4.4 Asettuminen asumaan kansalaisuusvaltioon tai pysyvään asuinvaltioon .....	23
2.4.5 Olosuhdemuutos .....	23
2.4.6 Yleinen järjestys ja turvallisuus .....	24
2.4.7 Poissuljentaviitteet .....	27
2.4.8 Väärien tietojen antaminen tai tietojen salaaminen.....	27
2.4.9 Vaara kansalliselle turvallisuudelle .....	28
2.5 Oleskelulupa-asiat esiharkintavaiheessa .....	29
2.5.1 Oleskelulupahakemus .....	29
2.5.2 Voimassa oleva oleskelulupa .....	29
2.6 Keskeneräinen esiharkinta .....	30
2.7 Esiharkintapäätös .....	30

2.8	Esiharkinnan muistilista .....	31
<b>3</b>	<b>Asian selvittäminen ja asiakkaan kuuleminen .....</b>	<b>31</b>
3.1	Asiakkaan kuuleminen .....	31
3.1.1	Yleistä kuulemisveloitteesta.....	31
3.1.2	Asian vireilletulosta ilmoittaminen .....	32
3.1.3	Kutsu puhutteluun .....	33
3.1.4	Läsnä olevat henkilöt.....	33
3.1.5	Puhuttelussa selvitettävät asiat .....	34
3.1.6	Puhuttelun aikana .....	35
3.1.7	Tallentaminen sekä kuulemisesta tehtävä pöytäkirja ja sen tarkastaminen .....	35
3.1.8	Etäkuuleminen .....	36
3.1.9.	Puhuttelun päättäminen .....	36
3.1.10.	Jos asiakas ei saavu kuulemiseen .....	36
3.2	Kirjallinen kuuleminen.....	37
3.3	Alaikäisten kuuleminen .....	38
3.4	Kuulematta jättäminen .....	38
3.5	Lisäselvitykset .....	39
3.5.1	Asiakkaan toimittamat lisäselvitykset .....	39
3.5.2	Rekisteritarkastukset .....	40
3.5.3	Kansalaisuusaseman määrittäminen .....	40
3.5.4	Maatietokysely.....	41
3.5.5	Terveydentilaa koskevat lisäselvitykset .....	41
3.5.6	Tietojen tai lausunnon pyytäminen toiselta viranomaiselta.....	41
3.5.7	Kielianalyysi.....	42
3.5.8	Avoimet lähteet.....	42
<b>4</b>	<b>Päätöksenteko .....</b>	<b>42</b>
4.1	Yleiset päätöstiedot .....	42
4.2	Pakolaisaseman poistaminen .....	43
4.2.1	Pakolaisaseman lakkaaminen.....	43
4.2.2	Poissuljenta .....	49
4.2.3	Vääristellyt tai salatut tosiseikat .....	49
4.2.4	Kansallisen turvallisuuden vaarantaminen.....	50
4.2.5	E erityisen törkeä rikos .....	50
4.3	Päätös, että pakolaisasemaa ei poisteta.....	50
4.4	Toissijaisen suojeluaseman poistaminen .....	50
4.4.1	Lakkaaminen.....	50
4.4.2	Poissuljenta .....	53



4.4.3	Vääristellyt tai salatut tosiseikat .....	53
4.5	Päätös, että toissijaista suojelua ei poisteta .....	53
4.6	Uudet perusteet kansainväliselle suojelulle .....	54
4.7	Liitännäisten asioiden ratkaiseminen .....	55
4.8	Perhekokonaisuuksien päätöksenteko .....	56
4.9	Valituskiellon alaiset päätökset .....	57
4.9.1	Yksiselitteinen luopuminen .....	58
4.9.2	Jäsenvaltion kansalaisuuden saaminen .....	58
4.9.3	Toisen jäsenvaltion myöntämän kansainvälisen suojelun saaminen .....	59
<b>5</b>	<b>Päätöksen korjaaminen.....</b>	<b>59</b>
5.1	Asiavirheen korjaaminen .....	59
5.2	Kirjoitusvirheen korjaaminen .....	60
<b>6</b>	<b>Muutoksenhaku .....</b>	<b>60</b>
6.1	Muutoksenhakuoikeus ja valituskielto .....	60
6.2	Valitus hallinto-oikeuteen .....	60
6.3	Maastapoistamispäätöksen täytäntöönpano .....	61

## Tiivistelmä

Tässä ohjeessa (Ohje kansainvälisen suojeluaseman jälkivalvonnasta) käsitellään pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman poistamista Maahanmuuttovirastossa.

Kansainvälisen suojelun poistamista koskevan asian ratkaisee Maahanmuuttovirasto. Ohjeessa keskitytään EU-lainsäädännön mukaisiin kansainvälisen suojelun poistamisperusteisiin. Ohjeen aluksi käsitellään yleisiä lähtökohtia kansainvälisen suojelun poistamiselle ja huomioon otettavia säädöksiä.

Ohje etenee asian vireilletulosta esiharkinnan kautta tutkinnan aloittamiseen ja asian selvittämiseen sekä asiakkaan kuulemiseen. Luvussa käsitellään tutkinnan aloittamisen edellytyksiä ja asiakkaan kuulemistapoja sekä muita keskeisiä selvittämiskeinoja.

Päätösvaiheen ohjeistus on päätöksentekoa koskevassa luvussa. Luvussa käsitellään päätöksenteko erikseen pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman poistamisen osalta. Poistamista koskevien kohtien alla käsitellään tarkemmin perusteet kansainvälisen suojelun poistamiselle.

Lopuksi käsitellään lyhyesti päätöksessä olevan virheen korjaaminen sekä muutoksenhakuun liittyvät seikat.

Ohje ei sisällä jatko- tai pysyviin oleskelulupiin liittyvää ohjeistusta tai maastapoistamisharkintaan liittyvää ohjeistusta, joista on olemassa erilliset soveltamisohjeet.

## Sammanfattning

Denna anvisning (Anvisning om efterhandskontroll av internationell skyddsstatus) behandlar Migrationsverkets beslutsfattande om återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande.

Ärenden som gäller återkallande av internationellt skydd avgörs av Migrationsverket. Denna anvisning fokuserar på grunderna för att återkalla internationellt skydd enligt EU-lagstiftningen. Anvisningen presenterar först de allmänna utgångspunkterna för återkallandet av internationellt skydd samt de författningar som ska iakttas.

Anvisningen presenterar inledandet av ärendet, den preliminära prövningen, inledandet av prövningen, utredningen av ärendet och hörandet av klienten. I kapitlen behandlas förutsättningarna för att inleda en utredning samt de sätt på vilka klienten kan höras och andra viktiga utredningsmedel.

Instruktioner för beslutsskedet presenteras i kapitlet om beslutsfattande. Beslutsfattandet om återkallande av flyktingstatus och återkallande av status som alternativt skyddsbehövande behandlas separat i kapitlet. I de avsnitt som handlar om återkallande behandlas grunderna för återkallande av internationellt skydd i mer detalj.

Rättelse av fel samt saker med anknytning till sökande av ändring behandlas i korthet i slutet av anvisningen.

Anvisningen omfattar inte instruktioner om fortsatta tillstånd, permanenta uppehållstillstånd eller instruktioner om prövningen av avlägsnande ur landet, utan dessa behandlas i separata tillämpningsanvisningar.

## Käsitteet ja lyhenteet

### Käsitteet

Esiharkinta	Työvaihe, joka edeltää varsinaista tutkinnan aloittamista. Esiharkinnassa harkitaan, aloitetaanko asiassa varsinainen kansainvälisen suojeluaseman poistamista koskeva tutkinta. Esiharkinnassa UMAan avataan harkintadiaari. Jos esiharkinnan tuloksena asia ei etene tutkintaan, asiassa tehdään esiharkintapäätös.
Kansainvälinen suojelu	Pakolaisasema ja toissijainen suojeluasema.
Kansainvälisen suojelun poistaminen	Määritelmäasetuksen mukaisesti päätös peruuttaa kansainvälinen suojelu tai lakkauttaa se; myös jättämällä se uusimatta. Myös menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan mukainen päätös poistaa kansainvälinen suojelu kohdan mukaisissa tilanteissa.
Pakolaisasema	Asema, joka on myönnetty pakolaiseksi tunnustetulle ulkomaalaiselle.
Pakolaisaseman lakkaaminen	Määritelmäasetuksen 11 artiklan 1 kohdassa ja pakolaissopimuksen 1 artiklan C kohdassa luetellut perusteet sille, että pakolaisaseman saanut henkilö lakkaa olemasta pakolainen.
Perheenjäsen	Ulkomaalaislain mukainen perheenjäsen on määritelty Ulkl 37:ssä. Lain mukaan perheenjäseneksi katsotaan Suomessa asuvan henkilön aviopuoliso sekä alle 18-vuotias naimaton lapsi, jonka huoltaja on Suomessa asuva henkilö tai tämän aviopuoliso. Jos Suomessa asuva henkilö on alaikäinen lapsi, perheenjäsen on hänen huoltajansa. Avopuolisot rinnastetaan tietyin edellytyksin aviopuolisoihin. Aviopuolisoksi tai aviopuolisoon rinnastettavaksi perheenjäseneksi katsotaan myös samaa sukupuolta oleva henkilö, jos parisuhde on kansallisesti rekisteröity. Myös kasvattilapsi voidaan tietyin edellytyksin katsoa pykälän mukaiseksi perheenjäseneksi.
Toissijainen suojeluasema	Asema, joka on myönnetty ulkomaalaiselle, joka voi saada toissijaista suojelua.
Toissijaisen suojeluaseman lakkaaminen	Määritelmäasetuksen 16 artiklan 1 kohdassa esitetyt perusteet sille, että toissijaisen suojeluaseman saanut henkilö lakkaa olemasta henkilö, joka voi saada toissijaista suojelua.
Suojeluaseman jälkivalvonta	Menettely, jossa tutkitaan, onko ulkomaalaiselle myönnetty pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema poistaa määritelmä- tai menettelyasetuksen mukaisesti.

## Lyhenteet

EU	Euroopan unioni
EUAA	Euroopan unionin turvapaikkavirasto
EUT	Euroopan unionin tuomioistuin
HaO	Hallinto-oikeus
HE	Hallituksen esitys
HL	Hallintolaki (434/2003)
HOL	Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)
Julkisuuslaki	Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
KHO	Korkein hallinto-oikeus
Mahtilaki	Laki henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa (615/2020)
Menettelyasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2024/1348 kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta
Määritelmäasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2024/1347 vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle ja myönnetyn suojelun sisällölle, neuvoston direktiivin 2003/109/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU kumoamisesta
Pakolaissopimus	Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus (SopS 77/1968) ja sen lisäpöytäkirja (78/1968)
Patja	Poliisiasiain tietojärjestelmä
Supo	Suojelupoliisi
UIKL	Ulkomaalaislaki (301/2004)
UMA	Ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmä
UNHCR	Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisjärjestö (United Nations High Commissioner for Refugees)

UNHCR:n käsikirja

Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisjärjestön julkaisema käsikirja pakolaisaseman määrittämisen menettelyistä ja perusteista pakolaisten oikeudellista asemaa koskevan vuoden 1951 yleissopimuksen ja vuoden 1967 pöytäkirjan mukaisesti

VTJ

Väestötietojärjestelmä

## Symbolit

Ohje sisältää alla esiteltyjä symboleja, jotka korostavat erityistä huomiota vaativia ja ohjetta täydentäviä asioita.



**Huomioitavaa** – Tärkeä tai erityistä huomiota vaativa asia



**Soveltamislinjaus** – Migrin tekemä erityistä huomiota vaativa soveltamislinjaus



**Oikeustapaus tai muu päätös** – Tuomioistuinten ja Migrin tekemät päätökset



**Lisätieto** – Läpikäytävää aihealuetta täydentävä tieto



**Tarkistuslista** – Tekstin aikaisempia sisältöjä yhteen kokoava lista



**Kolme pistettä** kertoo erityistä huomiota vaativan asian, päätöksen, soveltamislinjauksen, lisätiedon tai tarkistuslistan päättymisestä. Pisteet on merkitty samalla värillä, kuin sitä ennen käytetty symboli.



## Versioluettelo

<u>Versionumero</u>	<u>Päivämäärä</u>	<u>Sivut/kohdat</u>	<u>Kuvaus tehdyistä muutoksista</u>	<u>Muokkaaja</u>

# 1. Yleisiä lähtökohtia

## 1.1 Kansainvälinen suojele ja sen poistaminen

Ulkomaalaislain 3 §:n 1 momentin 13 kohdan ja määritelmäasetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti kansainvälisellä suojelulla tarkoitetaan pakolaisasemaa tai toissijaista suojeleasemaa.

Määritelmäasetuksen 3 artiklan 14 kohdan mukaan kansainvälisen suojeleun poistamisella tarkoitetaan määrittävän viranomaisen tai toimivaltaisen tuomioistuimen päätöstä peruuttaa kansainvälinen suojele tai lakkauttaa se, myös jättämällä se uusimatta.

## 1.2 Suojeleaseman poistamisessa huomioon otettavat säädökset ja oikeuslähteet

### 1.2.1 EU-lainsäädäntö

Euroopan uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus eli pakti sisältää 8 uutta asetusta ja yhden uuden direktiivin, joiden tarkoituksena on hallita muuttoliikettä ja luoda EU-tasolla yhteinen turvapaikkajärjestelmä. EU:n neuvosto hyväksyi säädökset virallisesti 14. toukokuuta 2024 ja niiden soveltaminen alkaa pääsääntöisesti 12.6.2026.

Kansainvälisen suojeleun poistamisen osalta keskeisimpiä säädöksiä ovat:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1347 vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiselle kansainvälistä suojeleua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojeleua, yhdenmukaiselle asemalle ja myönnetyn suojeleun sisällölle, neuvoston direktiivin 2003/109/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU kumoamisesta (**määritelmäasetus**)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1348 kansainvälistä suojeleua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta (**menettelyasetus**)

EU:n asetukset ovat suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä siltä osin, kun kansallista liikkumavaraa ei ole jätetty. Tämä tarkoittaa sitä, että viranomainen soveltaa niitä sellaisenaan. Kansallisesti säädettävien osin ja kansallista liikkumavaraa sisältävien säädösten osalta kansallinen lainsäädäntö täydentää asetuksia. Asetuksissa on esimerkiksi jätetty kansallisesti säädettäväksi toimivaltaiten viranomaisten nimeäminen.

Määritelmäasetus sisältää määräykset kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemisestä kansainvälistä suojeleua saaviksi henkilöiksi ja myönnetyn kansainvälisen suojeleun sisällöstä. Kansainvälisen suojeleun poistamisen osalta keskeisimmät kohdat ovat 11 artikla (pakolaisaseman lakkaaminen), 12 artikla (pakolaisaseman poissulkeminen), 14 artikla (pakolaisaseman poistaminen), artikla 16

(toissijaisen suojeluaseman lakkaaminen), 17 artikla (toissijaisesta suojelusta poissulkeminen) ja 19 artikla (toissijaisen suojeluaseman poistaminen).

Menettelyasetuksessa määrätään kansainvälisen suojelun myöntämistä ja poistamista koskevasta yhteisestä menettelystä. Kansainvälisen suojelun poistamisen osalta keskeisimmät kohdat ovat 65 artikla (kansainvälisen suojelun poistaminen), 66 artikla (kansainvälisen suojelun poistamista koskevat menettelysäännöt) sekä 68 artikla (muutoksenhaun lykkäävä vaikutus).

### 1.2.2 Kansallinen sääntely

Ulkomaalaislain 87 §:n mukaisesti edellytyksistä kansainvälisen suojelun poistamiselle säädetään määritelmäasetuksessa. Lain 116 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Maahanmuuttovirasto toimii menettelyasetuksen tarkoittamana määrittävänä viranomaisena, 3 kohdan mukaan myöntää ja peruuttaa oleskeluluvan sekä 4 kohdan mukaan päättää pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman poistamisesta. Ulkomaalaislaissa on joitain määritelmä- ja menettelyasetusten sääntelyä täydentäviä säännöksiä, jotka koskevat kansainvälisen suojelun poistamista tai muutoin ulkomaalaisasioiden menettelyyn liittyviä säädöksiä. Lisäksi menettelyyn sovelletaan hallintolakia, jossa säädetään muun muassa hyvän hallinnon perusteista, asianosaisen kuulemisesta sekä päätöksen perustelemisesta.

### 1.2.3 Kansainväliset sopimukset

Keskeisin kansainvälisen suojeluaseman poistamista koskeva kansainvälinen sopimus on Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus (SopS 77/1968, pakolaissopimus) ja sen lisäpöytäkirja (SopS 78/1968). Suojeluaseman poistamisen kannalta keskeisin osa on sopimuksen 1 artiklan C kohta, joka sisältää perusteet pakolaisaseman lakkaamiselle. Muita keskeisiä artikloita ovat esimerkiksi palautuskieltoa koskeva 33 artikla ja UNHCR:n kanssa tehtävää yhteistyötä koskeva 35 artikla.

Palautuskiellon periaatteesta katso tarkemmin Ohje maasta poistamisesta – maastapoistamisohje (MIGDno-2024-2942).

### 1.2.4 Tuomioistuinten ratkaisut

Ylikansalliset tuomioistuimet antavat ratkaisuja kansainvälisten sopimusten ja EU-lainsäädännön tulkinnasta. Esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) antaa ratkaisuja Euroopan ihmisoikeussopimuksen tulkinnasta ja Euroopan unionin tuomioistuin (EUT) antaa ratkaisuja EU-lainsäädännön tulkinnasta. EUT antaa siis ratkaisuja paktin mukaisten asetusten tulkinnasta, ja ne tulee ottaa huomioon asetuksia sovellettaessa.

Kansallisesti korkein hallinto-oikeus (KHO) ja hallinto-oikeudet (HaO:t) antavat ratkaisuja Maahanmuuttoviraston päätöksistä tehtyihin valituksiin. Hallintotuomioistuinten ratkaisukäytännöllä on merkitystä oikeuskäytännön yhtenäisyyteen ja ennakoitavuuteen. Vahvin ohjausvaikutus on KHO:n ennakkopäätöksillä. KHO julkaisee ennakkopäätöksinä päätöksensä, joilla on merkitystä lain soveltamiselle muissa samankaltaisissa tapauksissa tai joilla on

muutoin yleistä merkitystä. Myös muilla hallintotuomioistuinten päätöksillä voi olla vaikutusta päätöksentekoon ja viranomaisen toimintaan yksittäistä tapausta laajemminkin.

Soveltamisohjeessa on annettu esimerkkejä oikeustapauksista, joissa viitataan aiemmin voimassa olleisiin kansalliseen lainsäädäntöön ja määritelmädirektiiviin. Esimerkit on nostettu soveltamisohjeeseen, koska niitä on edelleen pidetty ajantasaisina määritelmä- ja menettelyasetusten tulkinnan kannalta huomioiden relevanttien säännösten sanamuodon ja asiayhteyden pysyminen lähes samana.

### 1.2.5 UNHCR

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n tehtävänä on valvoa pakolaisten suojelua koskevien kansainvälisten yleissopimusten soveltamista. UNHCR julkaisee ohjeita ja suosituksia, joista kansainvälisen suojelun poistamisen kannalta keskeisimpiä julkaisuja ovat esimerkiksi:

- UNHCR:n käsikirja pakolaisaseman määrittämisen menettelyistä ja perusteista pakolaisten oikeudellista asemaa koskevan vuoden 1951 yleissopimuksen ja vuoden 1967 pöytäkirjan mukaisesti
- UNHCR guidelines on International Protection: Cessation of Refugee Status under Article 1C(5) and (6) of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees

### 1.2.6 EUAA

Euroopan unionin turvapaikkaviraston EUAA:n tarkoituksena on osaltaan varmistaa turvapaikkalainsäädännön yhdenmukainen soveltaminen jäsenvaltioissa. EUAA tuottaa ajantasaista tietoa kolmansien maiden tilanteista ja laatii erilaisia ohjeistuksia. EUAA julkaisee useisiin keskeisiin turvapaikanhakijamaihin liittyen maakohtaisia Country Guidance-ohjeita. EUAA on julkaissut myös käytännön oppaan kansainvälisen suojelun lakkaamislausekkeisiin liittyen. Ajantasainen lista ohjeista löytyy EUAA:n verkkosivuilta.

Määritelmä- ja menettelyasetusten mukaan viranomaisen on huomioitava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2303 Euroopan unionin turvapaikkavirastosta ja asetuksen (EU) 439/2010 kumoamisesta 11 artiklassa tarkoitettu yhteinen analyysi tietyn alkuperämaan tilanteesta ja siinä tarkoitettu ohjeistus, jos sellainen on saatavilla.

## 1.3 Salassapito

Menettelyasetuksen 7 artiklassa säädetään luottamuksellisuusperiaatteesta. Artiklan mukaan asetusta soveltavia viranomaisia sitoo luottamuksellisuuden periaate kaikkien sellaisten henkilötietojen osalta, jotka ne saavat tehtäviään suorittaessaan, mukaan lukien asetuksen soveltamisen kannalta merkityksellinen unionin tai kansallisen lainsäädännön mukainen tietojenvaihto jäsenvaltioiden viranomaisten välillä. Koko kansainvälistä suojelua koskevan

menettelyn ajan ja sen jälkeen, kun hakemuksesta on tehty päätös, viranomaiset eivät saa

- a) paljastaa sellaisille osapuolille, joiden epäillään vainoavan hakijaa tai aiheuttavan hänelle vakavaa haittaa, yksittäiseen kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen liittyviä tietoja tai sitä, että hakemus on tehty;
- b) hankkia tietoja sellaisilta osapuolilta, joiden epäillään vainoavan hakijaa tai aiheuttavan hänelle vakavaa haittaa, sellaisella tavalla, jonka seurauksena nämä saisivat suoraan tietää, että asianomainen hakija on tehnyt hakemuksen.

Artikla koskee kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta ja siihen liittyviä tietoja, mutta kuten artiklassa todetaan, salassapitovelvollisuus säilyy myös turvapaikkahakemukseen tehdyn päätöksen jälkeen.

Menettelyasetuksen lisäksi salassa pidettävistä tiedoista säädetään julkisuuslaissa. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 24 kohdan mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, muun muassa asiakirjat, jotka koskevat kansainvälisen suojelun tarvetta, ulkomaalaisen maahantulon edellytyksiä ja maassa oleskeluoikeutta tai niiden perustetta taikka Suomen kansalaisuuden saamista tai menettämistä taikka kansalaisuusaseman määrittämistä, jos ei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna asianosaisen tai hänen läheisensä turvallisuutta. Käsiteltävästä tapauksesta riippuen myös muut julkisuuslain salassapitoperusteet voivat soveltua.

### 1.3.1 Tietojen luovuttaminen

Menettelyasetuksen 66 artiklan 1 kohdan mukaan asiakkaalle on ilmoitettava syyt hänen kansainvälisen suojelunsa poistamisharkinnalle.

Asianosaisjulkisuudesta säädetään tämän lisäksi myös kansallisesti. Julkisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaan asianosaisella on oikeus saada asiaa käsittelevältä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Asianosaisjulkisuutta on mahdollista rajoittaa julkisuuslain 11 §:n 2 momentissa mainituilla perusteilla. Tällöin asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta tiedonsaantiin. Maahanmuuttovirasto on antanut erikseen soveltamisohjeen asianosaisjulkisuuden rajoittamisesta (MIGDno-2024-87). Ohjeessa on ohjeistettu tarkemmin toimintatavoista tilanteista, joissa asianosaisjulkisuutta rajoitetaan.

Asianosaisjulkisuuteen ja sen rajoittamiseen on erityisesti syytä kiinnittää huomiota tilanteissa, joissa asiakkaiden kertoma tai kansainvälisen suojelun poistamisharkinta vaikuttaa toisen asiakkaan asian käsittelyyn esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakkaan kansainvälinen suojeluasema on perustunut toisen asiakkaan suojeluasemaan. Asiaa on käsitelty tarkemmin ohjeen päätöksentekoa koskevassa kohdassa. Myös niin sanottujen ilmiantotietojen kohdalla on syytä huomioida salassapitoperusteet ja tarvittaessa pyrkiä selvittämään ilmiantajalta, tulisiko asiassa kyseeseen jokin

asianosaisjulkisuuden rajoittamisen perusteista, esimerkiksi jos ilmiantotiedon antaminen asiakkaalle olisi vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua. Jos ilmiantajaan ollaan yhteydessä, on tärkeää huolehtia siitä, että ilmiantajalle ei paljasteta mitään tietoja asiakkaasta kuten tietoja mahdollisesta oleskeluluvasta tai kansainvälisestä suojeluasemasta.

[Linkki – 4.1. Yleiset päätöstiedot](#)

[Linkki – 4.8. Perhekokonaisuuksien päätöksenteko](#)

Asiakkaan avustajan tiedonsaantioikeudesta kansainvälisen suojelun poistamista koskevista tiedoista ei ole erikseen säädetty menettelyasetuksessa, kuten turvapaikkahakemusten osalta, mutta käytännössä asiakasta joko valtakirjan tai suoraan kansallisen lain nojalla edustavalla avustajalla on vastaava tiedonsaantioikeus kuin asiakkaalla itsellään.

## 2 Esiharkinta

### 2.1 Esiharkinta ja tutkinnan aloittaminen

Menettelyasetuksen 65 artiklan mukaan määrittävän viranomaisen on aloitettava tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi kolmannen maan kansalaiselta tai kansalaisuudettomalta henkilöltä, kun ilmenee uusia seikkoja tai perusteita, joiden nojalla on syytä harkita uudelleen, voidaanko kyseiselle henkilölle myöntää kansainvälistä suojelua, erityisesti määritelmäasetuksen 14 ja 19 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa. Kyseiset määritelmäasetuksen artiklat koskevat pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman poistamista. Artikloiden sisältöä on avattu tarkemmin päätöksentekoa koskevassa osiossa.

[Linkki – 4.2. Pakolaisaseman poistaminen](#)

[Linkki – 4.4. Toissijaisen suojeluaseman poistaminen](#)

Menettelyasetuksen 65 artikla on sanamuodoltaan ehdoton eli viranomaisella ei ole harkintavaltaa siitä, aloitetaanko tutkinta, jos asiassa ilmenevät seikat ovat sellaisia, joiden vuoksi on syytä harkinta uudelleen kansainvälisen suojelun tarvetta.

Niin kutsuttu esiharkinta perustuu vakiintuneeseen hallintokäytäntöön ja on luotu toiminnoksi, jossa seulotaan Maahanmuuttoviraston tietoon tulevia viitteitä kansainvälistä suojelua saaneista henkilöistä. Viitteitä voi nousta esiin esimerkiksi Maahanmuuttovirastossa käsiteltävien hakemusasioiden yhteydessä tai muiden viranomaisten yhteydenotoissa. Koska viite ei välttämättä ole sellainen, jonka perusteella kansainvälisen suojelun poistamisharkinta olisi aloitettava, asiassa tehdään esiharkinta ennen varsinaisen tutkinnan aloittamista. Esiharkinnan tarkoitus on selvittää, onko esille tullut uusi seikka tai peruste sellainen, jonka nojalla on syytä aloittaa tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi.

Esiharkinnassa ilmenneitä seikkoja kirjataan avattuun kansainvälisen suojeluaseman harkintadiaarin edellytyksiin UMassa. Menettelyasetuksen mukainen tutkinta katsotaan alkaneeksi, kun esiharkinnan tuloksena on päädytty siihen, että ilmi tullut viite on sellainen, jonka perusteella

kansainvälisen suojelun tarvetta on syytä arvioida uudelleen. Koska esiharkinnassa ei ole kyse vielä menettelyasetuksen tarkoittamasta varsinaisesta tutkinnasta, ei asiakasta kuulla vielä esiharkintavaiheessa asiasta. Jos asiassa myöhemmin havaitaan tarve aloittaa harkinta myös esimerkiksi asiakkaan alaikäisten lasten osalta, tutkinnan voi lasten osalta katsoa alkaneen, kun lasten suojeluaseman harkintaa koskeva diaari avataan UMAssa. Näin voi olla esimerkiksi tilanteessa, jossa tutkinta asiakkaan kansainvälisen suojelun poistamiselle on aloitettu kansalaisuusvaltioon matkustamisen vuoksi ja asian selvittämisen yhteydessä käy ilmi, että samalla matkalla ovat olleet mukana asiakkaan alaikäiset lapset, joilla on myös kansainvälinen suojeluasema. Tällaisessa tilanteessa lapsille ei ole tarpeen suorittaa omaa esiharkintaa ennen tutkinnan aloittamista, koska asiassa on selvää, että kansainvälisen suojelun poistamisharkinta on syytä aloittaa.

Jos kyse on tilanteista, joissa esille tulleet seikka tai peruste on sellainen, että kansainvälinen suojeluasema voidaan poistaa asiakasta kuulematta menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan perusteella, asian tutkinnan katsotaan alkavan siitä hetkestä, kun kansainvälisen suojeluaseman harkintadiaari avataan. Näissä tilanteissa on selvää, että viite johtaa kansainvälisen suojelun poistamiseen, joten esiharkinnalle ei asiassa ole tarvetta vaan asiassa voidaan edetä suoraan päätöksentekoon.

[Linkki – 4.9. Valituskiellon alaiset päätökset](#)

## 2.2 Asian vireilletulo

Suojeluaseman harkinta alkaa pääsääntöisesti edellä kuvatusti esiharkinnalla. Esiharkinta aloitetaan, kun asiakasta koskien ilmenee jokin viite kansainvälisen suojelun poistamistarpeesta. Esiharkinnassa viite ja muut asiassa saatavilla olevat tiedot tarkistetaan ja päätetään, aloitetaanko asiassa menettelyasetuksen mukainen tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi.

Viitteitä kansainvälisen suojelun poistamisharkintaan voi tulla ilmi monista eri lähteistä. Usein viite tulee ilmi jonkin asiakkaalla vireillä olevan lupa- tai kansalaisuusasian yhteydessä. Tietoja saadaan myös muilta viranomaisilta sekä yksityishenkilöiltä. Mahdollisia uusia seikkoja tai perusteita, joiden vuoksi on syytä harkita kansainvälisen suojeluaseman poistamista, voivat olla esimerkiksi

- matkat kansalaisuusvaltioon
- kansallisen passin hankinta
- uuden kansalaisuuden saaminen
- muutto kansalaisuusvaltioon tai entiseen pysyvään asuinmaahan
- muutos olosuhteissa, joiden vallitessa suojeluasema myönnettiin
- törkeä rikollisuus
- epäilyt poissuljettavasta teosta

- epäily väärin tietojen antamisesta tai olennaisten seikkojen salaamisesta, mukaan lukien väärät henkilötiedot ja väärennetyt asiakirjat
- perheenjäsenen kansainvälisen suojeluaseman harkinta

Kun asiassa ilmenee viitteitä, joiden vuoksi esiharkinta on syytä aloittaa, asiassa avataan asiakkaalle UMAssa kansainvälisen suojeluaseman harkintadiaari. Perhekokonaisuuksien kohdalla diaari avataan esiharkintavaiheessa lähtökohtaisesti vain sille, jota viite koskee. Harkintadiaari voi kuitenkin olla tarpeen avata myös muille täysi-ikäisille perheenjäsenille, jos esimerkiksi rekisterihakujen tekeminen ei muutoin ole mahdollista. Jos esiharkinnan perusteella tutkinta päätetään aloittaa, tässä vaiheessa avataan harkintadiaarit myös niille perheenjäsenille, joiden osalta diaaria ei ole vielä avattu mutta joiden kohdalla tutkinta aloitetaan myös.

Ennen harkintadiaarin avaamista on tarkistettava, onko asiakkaalla kansainvälinen suojeluasema eli pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema. Tiedon tulisi näkyä UMAN asiakasverholla kohdassa muut tiedot. Jos merkintä suojeluasemasta on olemassa, tietoon lähtökohtaisesti voi luottaa. Jos asian käsittelyssä tulee ilmi viitteitä siitä, että tieto suojeluasemasta on kirjattu virheellisesti, tieto täytyy tarkistaa aiemmista päätösmerkinnöistä tai arkistoiduista asiakirjoista.

Jos suojeluasema on myönnetty useita vuosia sitten, voivat UMAN rekisterimerkinnät olla puutteellisia. Suojeluaseman selvittämisestä on ohjeistettu tarkemmin ohjeessa kansainvälisen suojelun jatkoluvista – Jatkolupaohje (MIGDno-2025-3043).

Kun harkintadiaari avataan, diaariin liitetään asian vireille tuloa koskevat asiakirjat. Tällöin huomiota tulee kiinnittää tarpeeseen tallentaa asiakirjat rajattuina asiakirjoina, jos asiassa on perusteita rajoittaa niiden asianosaisjulkisuutta. Osaa asiakirjoista ei tallenneta esiharkintavaiheessa UMAan lainkaan. Diaariin ei ole tarpeen liittää sellaisia asiakirjoja, jotka ovat jo jonkin toisen vireillä olevan asian liitteenä. Asian käsittelyä kuitenkin helpottaa, jos olennaisten asiakirjojen sijainti on tuotu esiin esimerkiksi diaarin kommentteissa tai edellytysverhon kommentteissa.

### 2.3 Rekisteritarkastukset esiharkinnassa

Esiharkinnassa tarvittavien tietojen selvittämiseksi tietoja voidaan hakea erilaisista viranomaisrekistereistä.

Seuraavat rekisteritarkastukset on syytä tehdä aina esiharkinnassa, jollei niitä ole tehty välittömästi aiemmin esimerkiksi oleskelulupahakemuksen yhteydessä:

- Ulkonet-rekisteritarkastus
- Poliisiasiaien tietojärjestelmä (Patja)
- Haku väestötietojärjestelmästä
- Oikeusrekisterikeskuksen rikos- ja sakkorekisteriote

- RVT Politark rajavartiolaitoksen kirjaamat tiedot

Tapauskohtaisesti voidaan suorittaa seuraavia hakuja:

- Kelan rekisteri maksetuista etuuksista ja tieto sosiaaliturvaan kuulumisesta
- Verohallinnon verotietoja koskeva rekisteri
- Koski-rekisteri Suomessa tehdyistä opintosuoritteista
- Hekopassi-järjestelmän passihakemukset ja -päätökset

Tarvittaessa esiharkinnassa tulee tiedustella asiakkaan vireillä olevien rikosasioiden etenemisestä syyttäjälaitokselta tai tuomioistuimesta, jos kyseinen rikosepäily on olennainen tutkinnan aloittamisen näkökulmasta.

Tapauskohtaisesti harkiten myös avointen lähteiden haku voi olla tarpeen tehdä esiharkinnan aikana.

[Linkki – 3.5.8. Avoimet lähteet](#)

## 2.4 Edellytykset tutkinnan aloittamiselle

Esiharkinnan tarkoituksena on seuloa Maahanmuuttoviraston tietoon tulevista viitteistä ne tapaukset, joissa tutkinnan aloittamisen kynnys ylittyy, eli kun esille tullut uusi seikka tai peruste on sellainen, jonka perusteella on syytä harkita uudelleen, voidaanko asiakkaalle enää myöntää kansainvälistä suojelua. Kaikkia tietoon tulevia viitteitä ei ole syytä tutkia varsinaisessa prosessissa, jos esimerkiksi jo esiharkintavaiheessa on selkeästi nähtävissä, ettei kyseinen viite voi johtaa kansainvälisen suojelun poistamiseen. Esiharkinta edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa. Ohjeessa on edempänä kuvattu esimerkkejä, millaisissa tilanteissa kynnys tutkinnan aloittamiselle voi ylittyä.

Esiharkinnassa on syytä kiinnittää huomiota asiakkaan tiedoista ilmeneviin viitteisiin mahdollisista erityistarpeista tai haavoittuvasta asemasta. Näillä voi olla merkitystä arvioitaessa esimerkiksi mahdollista olosuhdemuutosta asiakkaan henkilökohtaiset olosuhteet huomioiden tai tulevien kuulemisjärjestelyiden osalta.

### 2.4.1 Matkustaminen kansalaisuusvaltioon

Matkustamista kansalaisuusvaltioon voidaan lähtökohtaisesti pitää viitteenä, jonka perusteella kynnys tutkinnan aloittamiselle ylittyy sekä pakolaisaseman että toissijaisen suojeluaseman poistamisen osalta. Kuitenkin mikäli jo esiharkintavaiheessa on selvästi nähtävissä, ettei matkustaminen kansalaisuusvaltioon voi johtaa kansainvälisen suojeluaseman poistamiseen, ei asiaa ole syytä siirtää varsinaiseen tutkintaan, vaan asiassa tehdään esiharkintapäätös.

Matkan täytyy olla kohdistunut asiakkaan kansalaisuusvaltioon, eikä esimerkiksi sen naapurimaahan. Jos jo esiharkintavaiheessa on selvästi tiedossa, että matkalle on ollut pakottava syy, voidaan asia jättää ottamatta käsittelyyn. Tällöin huomiota tulee kiinnittää myös matkan pituuteen. Pakottavia syitä on

käsitelty ohjeen päätöksentekoa koskevassa kohdassa. Esimerkiksi jos matkustusasiakirjojen leimoista ja muiden tarkastusten perusteella on nähtävissä, että kotimaahan matkustaminen on johtunut asiakkaan huollettavien alaikäisten lasten hakemisesta Suomeen ja matka on ollut kestoltaan lyhyt, ei prosessiin ole syytä yleensä lähteä. Vaikka tiedossa oleva matkan syy olisikin luonteeltaan pakottava, mutta matkan pituus ei vastaa annettua syytä, voidaan asia ottaa käsittelyyn. Esimerkiksi, jos kansalaisuusvaltioon suuntautuneen matkan syyksi on ilmoitettu lähiomaisten hautajaiset, mutta matka on kestänyt useita viikkoja.

#### [Linkki – 4.2.1. Pakolaisaseman lakkaaminen](#)

Vaikka matkan osalta tiedossa olisi pakottavia syitä, on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota siihen, onko asiassa tullut ilmi joitain muita perusteita tutkinnan aloittamiselle.

Matkustaminen voi joissain tilanteissa olla viite myös siitä, että kansainvälisen suojelun myöntämisen kannalta on vääristelty tai salattu tosiseikkoja, jotka ovat olleet ratkaisevia suojelun myöntämisen kannalta. Väärien tietojen antamista tai tietojen salaamista esiharkinnassa käsitellään tarkemmin omana osionaan.

#### [Linkki – 2.4.8. Väärien tietojen antaminen tai tietojen salaaminen](#)

Jos kyse on kansalaisuudettoman henkilön tekemästä matkasta entiseen pysyvään asuinmaahansa, huomiota tulee kiinnittää siihen, onko matka ollut niin pitkä, että kyseeseen voisi tulla kansainvälisen suojelun poistaminen maahan asumaan asettumisen perusteella tai onko asiassa tullut ilmi matkustaminen huomioiden seikkoja, joiden perusteella kansainvälisen suojelun myöntämiseen johtaneissa olosuhteissa on tapahtunut niin perustavanlaatuisia muutoksia, ettei suojelulle enää voitaisi katsoa olevan tarvetta.

#### [Linkki – 2.4.4. Asettuminen asumaan kansalaisuusvaltioon tai pysyvään asuinvaltioon](#)

#### [Linkki – 2.4.5. Olosuhdemuutos](#)

## 2.4.2 Kansalaisuusvaltion passin hankinta

Kansalaisuusvaltion passin hankinta pakolaisaseman saamisen jälkeen on selkeä uusi seikka, jonka perusteella tutkinta pakolaisaseman poistamiseksi on syytä yleensä aloittaa. Esiharkinnassa voi kuitenkin käyttää tapauskohtaista harkintaa, jos poikkeuksellisesti tilanteessa on nähtävissä, ettei passin hankinnan perusteella pakolaisasemaa voida poistaa. Esimerkiksi jos UMAN kirjauksista on selkeästi nähtävissä, että Suomen viranomaiset olisivat virheellisesti kehottaneet asiakasta hankkimaan kansallisen passinsa, eikä asiakkaan voida siten katsoa toimineen vapaaehtoisesti. Tutkintaa ei ole välttämättä tarpeen aloittaa myöskään tilanteissa, joissa asiakas on hankkinut kansallisen passin kansalaisuusvaltionsa edustustosta ja maatiedon mukaan on selvästi nähtävissä, ettei asiakkaan ole mahdollista saada viranomaissuojelua, esimerkiksi tilanteessa, jossa pakolaisasema on perustunut kunniakäsitykseen liittyvään väkivallan uhkaan lähisukulaisten taholta eikä

tätä vastaan ole saatavilla viranomaissuojelua. Myös esimerkiksi afganistanilaisten asiakkaiden osalta pelkästään ennen talibanhallintoa edustustossa myönnetyn kansallisen passin perusteella ei ole lähdetty harkitsemaan pakolaisasemaa, ottaen huomioon hallinnon vallan vaihtumisen poikkeukselliset olosuhteet.

Toissijaisen suojeluaseman osalta passin hankinta voi tapauskohtaisesti johtaa tutkinnan aloittamiseen. Arvioinnissa on syytä huomioida edellä mainittujen seikkojen lisäksi esimerkiksi seuraavat seikat:

- Perustuuko asema yksilöllisiin syihin vai esimerkiksi kotipaikan turvallisuustilanteeseen
- Onko asema myönnetty viranomais- vai yksityistaholta tulevan uhan vuoksi
- Missä passi on myönnetty
- Harkintaan ei ole syytä lähteä esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakas on saanut toissijaista suojelua kotialueen turvallisuustilanteen vuoksi, kansallinen passi on hankittu kansalaisuusvaltion edustustosta ja kotialueen tilanteessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta

Jos asiakas ei ole aiemmin esittänyt kansallista passia, on syytä kiinnittää huomiota siihen, että kansallisen passin tiedot vastaavat asiakkaan aiemmin ilmoittamia henkilötietoja, eivätkä ole esimerkiksi ristiriidassa kansainvälisen suojelun saamisen perusteiden kanssa. Tämä huomio on syytä tehdä niin ennen kansainvälisen suojeluaseman myöntämistä kuin sen jälkeen myönnettyjen passien osalta, jos kyseistä passia ei ole aiemmin esitetty Maahanmuuttovirastolle. Tarvittaessa passi tulee käännättää jo esiharkintavaiheessa, jos tietoja ei muuten kyetä selvittämään.

[Linkki – 2.4.8. Väärien tietojen antaminen tai tietojen salaaminen](#)

### 2.4.3 Uuden kansalaisuuden saaminen

Uusi kansalaisuus voi olla peruste pakolaisaseman poistamiselle, jos asiakas voi turvautua uuden kansalaisuusvaltionsa suojeluun. Myös toissijaisen suojeluaseman kohdalla uuden kansalaisuuden saamista voidaan tilanteesta riippuen pitää henkilökohtaisena olosuhdemuutoksena, jonka seurauksena suojelua ei enää tarvita. Tutkintaa ei ole esimerkiksi syytä aloittaa tilanteessa, jossa on selvää, että asiakas ei voi turvautua uuden kansalaisuusvaltionsa suojeluun maan yleisen turvallisuustilanteen vuoksi.

Tutkinnan aloittaminen edellyttää lähtökohtaisesti, että asiakas todella on saanut uuden kansalaisuuden ja tästä on esitetty näyttönä esimerkiksi uuden kansalaisuusvaltion myöntämä passi tai muuta asiakirjanäyttöä.

Jos vaikuttaa siltä, että kansalaisuus on saatu ennen kansainvälisen suojelun myöntämistä, kyseessä voi olla myös viite väärin tietojen antamisesta tai tietojen salaamisesta.

[Linkki – 2.4.8. Väärien tietojen antaminen tai tietojen salaaminen](#)

Jos kyse on jäsenvaltioiden kansalaisuudesta, asiassa voidaan tehdä päätös kansainvälisen suojelun poistamisesta asiakasta kuulematta.

[Linkki – 4.9.2. Jäsenvaltion kansalaisuuden saaminen](#)

#### 2.4.4 Asettuminen asumaan kansalaisuusvaltioon tai pysyvään asuinvaltioon

Asettuminen kansalaisuusvaltioon tai kansalaisuudettomien henkilöiden kohdalla entiseen pysyvään asuinmaahansa on peruste aloittaa tutkinta sekä pakolaisaseman että toissijaisen suojeluaseman poistamisen osalta.

Tieto asettumisesta asumaan kotimaahan voi tulla esiin esimerkiksi asiakkaan ollessa yhteydessä Suomen edustustoon tai asiakkaan ilmoittaessa itse palaamisaikeistaan kotimaahansa. Asettumisella tarkoitetaan yleensä pidempikestoista, pysyvässä tarkoituksessa tapahtunutta muuttoa tai oleskelua valtiossa. Jos oleskelu koostuu useammasta osasta, tapauskohtaisesti kyse voi olla myös asettumisesta, jos vaikuttaa siltä, että asiakas pääsääntöisesti oleskelee kansalaisuusvaltiossaan tai entisessä pysyvässä asuinvaltiossaan. Arviointia voi tukea myös esimerkiksi mahdollinen muuttoilmoitus ja muut rekisteritarkastuksista saatavat tiedot ulkomaille muuttamisesta. Esimerkiksi Kelan vakuuttamistiedoista voi ilmetä tieto pysyvästä muutosta kotimaahan.

Esiharkinnassa ei ole tarpeen tehdä eroa siitä, onko kyse epäselvissä tapauksissa ennemminkin matkustamisesta vai asettumisesta kansalaisuusvaltioon, jos saatavilla olevien tietojen perusteella tutkinta on syytä joka tapauksessa aloittaa.

#### 2.4.5 Olosuhdemuutos

Kansainvälisen suojelun poistaminen olosuhdemuutoksen perusteella edellyttää merkittävää ja pysyvää muutosta niissä olosuhteissa, joissa kansainvälistä suojelua myönnettiin. Olosuhdemuutos on voinut tapahtua joko lähtömaan yleisissä olosuhteissa, asiakkaan henkilökohtaisissa olosuhteissa tai molemmissa. Olennaista on, että tapahtuneen muutoksen vuoksi asiakkaalla ei enää olisi tarvetta kansainväliselle suojelulle. Lähtökohtaisesti esimerkiksi pelkästään pitkään oleskelu Suomen ulkopuolella muussa kuin kansalaisuusvaltiossa tai entisessä pysyvässä asuinmaassa ei yksinään viittaa olosuhdemuutokseen. Tällöin on kuitenkin syytä huomioida, onko asiassa muita viitteitä tutkinnan aloittamiselle esimerkiksi uuden kansalaisuuden, rikostaustan tai suojeluaseman myöntämiseen liittyvien olosuhdemuutosten osalta.

Esimerkkejä viitteistä olosuhdemuutoksesta, jonka perusteella tutkinta voi olla syytä aloittaa:

- Selkeä ja merkittävä olosuhdemuutos kotimaan olosuhteissa, joissa kansainvälistä suojelua myönnettiin. Esimerkiksi jos kansainvälinen suojeluasema on perustunut kotialueen turvallisuustilanteeseen, jossa on tapahtunut selkeä parantuminen.

- Kansainvälinen suojeluasema on saatu kansainvälistä suojelua saaneen perheenjäsenenä ja perheenkokoajan suojeluasema on poistettu tai sen poistamista harkitaan. Jos kansainvälinen suojeluasema on perustunut perheenjäsenen suojeluasemaan, myös perhesiteen päättymisen esimerkiksi avioeroon voi olla peruste tutkinnan aloittamiselle. Näissä tilanteissa on hyvä kiinnittää jo esiharkintavaiheessa huomiota siihen, onko asiassa tullut ilmi perheenjäsenen omia perusteita kansainväliselle suojelulle, tai onko kotimaan yleinen turvallisuustilanne esimerkiksi sellainen, ettei suojelun poistamiselle olosuhdemuutoksen perusteella ole perusteita.

## 2.4.6 Yleinen järjestys ja turvallisuus

Asiakkaat ohjautuvat esiharkintaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantamiseen liittyvistä syistä yleensä joko poliisin tekemien karkottamisesitysten tai Maahanmuuttoviraston omissa prosesseissa havaitun rikoshistorian kautta.

Rikokset voivat olla itsessään peruste kansainvälisen suojelun poistamiselle. Toissijaisen suojeluaseman osalta myös yhteiskunnalle vaaran aiheuttaminen voi olla peruste aseman poistamiselle. Jäljempänä on annettu esimerkkejä, milloin rikokset itsessään voivat johtaa kansainvälisen suojelun poistamisharkintaan. Tilanteessa, jossa rikokset eivät ylitä tutkinnan aloittamisen kynnystä itsessään, voi olla tarpeen tutkia, onko kansainvälisen suojelun saamisen olosuhteissa tapahtunut olosuhdemuutoksia, jos asiassa on syytä harkita asiakkaan maastapoistamista rikoksiin syyllistymisen vuoksi. Käytännössä kansainvälistä suojelua saaneen henkilön maastapoistaminen edellyttää kansainvälisen suojelun poistamisharkintaa huomioiden palautuskiellon. Maasta karkottamisen perusteita on käsitelty tarkemmin ohjeessa ulkomaalaisen maastapoistamisesta – Maastapoistamisohje (MIGDno-2024-2942).

### 2.4.6.1 Pakolaisaseman harkinta

#### Erityisen törkeä rikos

Erityisen törkeään rikokseen syyllistyminen on peruste pakolaisaseman poistamiselle. Esiharkinnassa ei ole tarpeen arvioida vielä päätösharkintaa vastaavalla tasolla tehdyn rikoksen törkeyttä. Jos vaikuttaa siltä, että rikosta voitaisiin pitää erityisen törkeänä, asiassa aloitetaan tutkinta.

Erityisen törkeää rikosta ei ole määritelty tarkemmin määritelmäasetuksessa. Rikoksen pitäminen erityisen törkeänä edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa. Seuraavia seikkoja voi huomioida, kun esiharkinnassa arvioidaan, voisiko rikos täyttää erityisen törkeän rikoksen määritelmän.

- Henkirikoksia ja niiden yritystä voidaan lähtökohtaisesti pitää luonteeltaan erityisen törkeinä
- Myös esimerkiksi vakavia seksuaalirikoksia, törkeitä pahoinpitelyjä ja ryöstöjä voidaan tapauskohtaisesti pitää erityisen törkeinä.
- Törkeät huumausainerikokset voivat myös tapauskohtaisesti soveltua.

- Myös muut rikosnimikkeet voivat soveltua, tarvittaessa esiharkitsija voi pyytää apua ratkaisevalta asiantuntijalta.

Pakolaisaseman lakkauttamisen edellytyksenä on lainvoimainen tuomio. Jos rikosepäilyn tutkinta on vasta kesken, asiassa voi tehdä asian käsittelyn este – tehtävän ja odottaa asian etenemistä. Jos asiassa on jo saatavilla käräjäoikeuden tuomio, voidaan asiassa edetä, jotta asian käsittely ei viivästy tarpeettoman pitkään. Rikosten tutkinnan etenemistä ei ole myöskään tarpeen odottaa, jos asiassa on muita perusteita tutkinnan aloittamiselle, kuten matkustaminen kansalaisuusvalfioon. Menettelyasetus on sanamuodoltaan velvoittava, joten tutkinta tulee aloittaa, kun jokin viite sen aloittamiseksi tulee ilmi, eikä asiassa ole syytä odottaa kaikkien mahdollisten perusteiden etenemistä. Asiassa on myös huomioitava, että Euroopan unionin tuomioistuinkäytännön mukaisesti rikosten törkeys ei voi kumuloitua, vaan yksittäisen teon täytyy yksinään olla sellainen, että sitä voidaan pitää erityisen törkeänä.

#### [Linkki – 2.6. Keskeneräinen esiharkinta](#)

Sen lisäksi, että asiakas on syyllistynyt erityisen törkeään rikokseen, tulisi hänen katsoa olevan vaaraksi yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle rikoksen johdosta, jotta pakolaisasema poistetaan. Lähtökohtaisesti esiharkinnassa voidaan katsoa kynnyksen tutkinnan aloittamiselle täyttyvän, jos asiakas on syyllistynyt rikokseen, jonka voidaan arvioida olevan luonteeltaan erityisen törkeä. Tapauskohtaisesti asiaa voidaan harkita, jos rikoksen tekoajasta on kulunut huomattavan pitkä aika.



Määritelmäasetus ei sisällä siirtymäsäännöstä. Aiempi ulkomaalaislain lakimuutos, joka koski erityisen törkeän rikoksen perusteella pakolaisaseman lakkauttamista, sisällytti siirtymäsäännöksen, jonka vuoksi lakimuutosta sovellettiin vain 2.1.2025 jälkeen tehtyihin rikoksiin. Koska asetuksessa ei vastaavaa siirtymäsäännöstä ole, ei vastaavaa ajallista rajoitusta soveltamiselle enää ole. Huomiota on kuitenkin syytä kiinnittää siihen, että menettelyasetuksen mukaan tutkinta aloitetaan silloin, kun ilmenee uusia seikkoja tai perusteita harkinnalle. Jos asiakkaan kansainvälistä suojeluasemaa on harkittu jo aiemmin tehtyjen rikosten vuoksi, joista asiakkaan saama tuomio on ollut lainvoimainen jo edellisen harkinnan tekohetkellä, ei kyse näiden rikosten kohdalla ole uudesta seikasta. Tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi voidaan kuitenkin aloittaa, jos asiassa tulee esiin joitain muita uusia seikkoja, esimerkiksi uusia rikoksia, joiden vuoksi esimerkiksi on syytä tarkastella uudelleen asiakkaan maastapoistamista. Jos tutkinta aloitetaan, myös vanhojen, aiemman harkinnan yhteydessä tiedossa olleiden rikosten perusteella asema voidaan kuitenkin poistaa, jos määritelmäasetuksen mukaiset edellytykset täyttyvät.



#### **Muu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden uhkaaminen**

Jos rikosta ei voida pitää erityisen törkeänä, mutta poliisi on esittänyt asiakkaan karkottamista tai Maahanmuuttovirasto harkitsee maasta poistamista omasta aloitteestaan, esiharkinnassa tutkitaan, onko aseman

myöntämisen perusteissa tapahtunut olosuhdemuutosta tai onko asiassa tullut ilmi muita perusteita tutkinnan aloittamiselle.

[Linkki – 2.4.5. Olosuhdemuutos](#)

#### 2.4.6.2 Toissijaisen suojeluaseman harkinta

Toissijainen suojeluasema voidaan poistaa määritelmäasetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti, jos suojeluaseman myöntämisen jälkeen todetaan, että henkilö olisi pitänyt katsoa tai katsotaan henkilöksi, joka ei voi saada toissijaista suojelua, 17 artiklan mukaisesti. Kyseinen artikla käsittelee poissulkemista.

##### **Törkeä rikos**

Jos henkilö on tuomittu törkeästä rikoksesta, tämä voi olla peruste toissijaisen suojeluaseman poistamiselle. Toisin kuin pakolaisaseman poistamisen kohdalla, toissijaisen suojeluaseman kohdalla ei edellytetä, että tuomio olisi lainvoimainen. Jos rikoksen tutkinta on vielä hyvin alkuvaiheessa, ei tutkintaa vielä aloiteta toissijaisen suojeluaseman poistamiseksi vaan asiassa voi tehdä asian käsittelyn este -tehtävän, jolla voidaan seurata rikosasian etenemistä. Rikosten tutkinnan etenemistä ei ole tarpeen odottaa, jos asiassa on muita perusteita tutkinnan aloittamiselle, kuten matkustaminen kansalaisuusvaltioon. Menettelyasetus on sanamuodoltaan velvoittava, joten tutkinta tulee aloittaa, kun jokin viite sen aloittamiseksi tulee ilmi, eikä asiassa ole syytä odottaa kaikkien mahdollisten perusteiden etenemistä.

Seuraavia seikkoja voi huomioida, kun esiharkintavaiheessa pohditaan, ylittääkö rikos kynnyksen tutkinnan aloittamiselle

- Henkirikoksia ja niiden yritystä voidaan lähtökohtaisesti pitää luonteeltaan törkeänä rikoksena
- Myös esimerkiksi seksuaalirikoksia, pahoinpitelyjä ja ryöstöjä voidaan pitää tapauskohtaisesti harkiten törkeinä rikoksina. Esimerkiksi raiskausta voidaan pitää törkeänä rikoksena.
- Törkeitä huumausainerikoksia voidaan pitää tapauskohtaisesti harkiten törkeinä rikoksina
- Myös muut rikosnimikkeet voivat tulla kyseeseen, kun harkitaan, onko kyseessä törkeä rikos. Huomiota on hyvä kiinnittää myös siihen, että rikoksen arvioiminen törkeäksi ei ole riippuvainen kansallisen lainsäädännön rikosnimikkeistä.

##### **Yhteiskunnalle vaaraksi**

Suojeluaseman poistaminen voi tulla kyseeseen myös silloin, jos asiakasta voidaan pitää yhteiskunnalle vaarallisena. Tämä edellyttää tapauskohtaista harkintaa, mutta esimerkiksi seuraavan kaltaisissa tilanteissa voi olla syytä aloittaa tutkinta toissijaisen suojeluaseman poistamiseksi:

- Asiakkaalla on runsasta ja jatkuvaa rikollista toimintaa, huomioiden rikosten laatu ja määrä sekä rikoksista annetut tuomiot

- Järjestäytynyt rikollisuus tai jengirikollisuus, huumausainerikokset, pahoinpitelyrikokset

### **Muu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden uhkaaminen**

Jos esiin tulleiden seikkojen perusteella tutkintaa kansainvälisen suojelun poistamiseksi ei edellä esitettyjen perusteiden perusteella voida aloittaa, mutta poliisi on esittänyt asiakkaan karkottamista tai Maahanmuuttovirasto harkitsee maasta poistamista omasta aloitteestaan, esiharkinnassa tutkitaan, onko aseman myöntämisen perusteissa tapahtunut olosuhdemuutosta tai onko esille tullut ilmi muita perusteita tutkinnan aloittamiselle.

[Linkki – 2.4.5. Olosuhdemuutos](#)

## **2.4.7 Poissuljentaviitteet**

Määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan pakolaisasema tulee poistaa, jos pakolaisasema olisi pitänyt jättää tai jätetään myöntämättä 12 artiklan mukaisesti. Määritelmäasetuksen 12 artikla käsittelee poissulkemista. Samoin toissijainen suojeluasema tulee poistaa määritelmäasetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan, jos toissijaisen suojeluaseman myöntämisen jälkeen todetaan, että kyseinen kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö olisi pitänyt katsoa tai katsotaan henkilöksi, joka ei voi saada toissijaista suojelua 17 artiklan mukaisesti. Kyseinen 17 artikla käsittelee poissulkemista. Edellä on käsitelty erikseen tilanteita, jotka koskevat toissijaisen suojeluaseman osalta törkeitä rikoksia ja yhteiskunnan vaarantamista.

Edellä mainitun määritelmäasetuksen sanamuodon perusteella poissuljennassa voi olla kyse tilanteesta, jossa perusteet poissuljennalle ovat tapahtuneet jo ennen kansainvälisen suojelun myöntämistä tai sen jälkeen. Jos kyse on ennen kansainvälisen suojeluaseman myöntämistä tapahtuneista seikoista, voi kyseessä olla myös viite väriin tietojen antamisesta tai tietojen salaamisesta.

[Linkki – 2.4.8. Väriin tietojen antaminen tai tietojen salaaminen](#)

Poissuljenta-asioista ohjeistetaan tarkemmin ohjeessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä - Paktiohje (MIGDno-2026-402). Ohjetta voi käyttää apuna harkinnassa, onko tutkinta syytä aloittaa kansainvälisen suojelun poistamiseksi. Kynnystä tutkinnan aloittamiselle ei ole tarpeen asettaa yhtä korkealla kuin poissuljennan soveltamiselle päätöksenteossa.

## **2.4.8 Väriin tietojen antaminen tai tietojen salaaminen**

Tutkinta kansainvälisen suojeluaseman poistamiseksi aloitetaan, jos katsotaan, että henkilö on todennäköisesti väristellyt tai salannut sellaisia tosiseikkoja, jotka ovat olleet ratkaisevia kansainvälisen suojeluaseman myöntämisen kannalta. Olennaista on kiinnittää huomiota siihen, ovatko tiedot voineet vaikuttaa kansainvälisen suojeluaseman myöntämiseen.

Esimerkkejä siitä, milloin tutkinta voi olla syytä aloittaa:

- Asiassa esiin tullut viite on ristiriidassa sen kanssa, mitä asiakas on kertonut turvapaikkaa hakiessaan ja jonka perusteella hänelle on myönnetty kansainvälinen suojeluasema. Esimerkkejä tällaisista viitteistä:
  - Asiakas on saanut toissijaista suojelua kotialueella vallinneen turvallisuustilanteen vuoksi, mutta myöhemmin esiin tulee asiakirjoja, joiden perusteella hänen kotipaikkansa on eri kuin aiemmin ilmoitettu.
  - Asiakas on kertonut puolison menehtyneen kotimaassa ja saanut pakolaisaseman turvaverkottomana naisena. Pakolaisaseman saamisen jälkeen ko. puoliso hakee oleskelulupaa perhesiteen perusteella.
  - Asiakas on kertonut olevansa homoseksuaali ja vaarassa kotimaassaan tämän vuoksi. Hän on saanut pakolaisaseman tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi. Pakolaisaseman saamisen jälkeen asiakas menee naimisiin toista sukupuolta olevan henkilön kanssa.
  - Asiakas syyllistyy kansainvälisen suojeluaseman saamisen jälkeen rikoksiin, jotka ovat ristiriidassa kansainvälisen suojeluaseman saamisen perusteiden kanssa.
- Myös matkustamista voidaan pitää viitteenä väärin tietojen antamisesta, jos asiakas on välittömästi aseman saatuaan matkustanut takaisin lähtömaahansa tai matkustanut toistuvasti lähtömaahansa pian aseman saamisen jälkeen.
- Asiakas on antanut väärää tietoa tai jättänyt kertomatta jossakin toisessa turvallisessa valtiossa hänelle myönnetystä kansainvälisestä suojeluasemasta tai oleskeluoikeudesta.

Tutkinta on syytä aloittaa myös silloin, jos ilmenee viitteitä, joiden perusteella on syytä epäillä, että asiakas olisi syyllistynyt poissuljentatekoihin ennen aseman saamista, eivätkä kyseiset viitteet ole olleet tiedossa suojeluaseman myöntämishetkellä.

#### **2.4.9 Vaara kansalliselle turvallisuudelle**

Kansallisen turvallisuuden vaarantaminen on peruste sekä pakolaisaseman että toissijaisen suojeluaseman poistamiselle. Suojelupoliisi tekee kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi yhteistyötä Maahanmuuttoviraston kanssa. Supo voi antaa omaan toimialaansa liittyviä lausuntoja Maahanmuuttovirastolle ja tekee myös muuten yhteistyötä Maahanmuuttoviraston kanssa.

Jos esiharkinnan aikana ilmenee rekisteritarkastuksista tai muista asiassa saatavilla olevista tiedoista viitteitä siitä, että asiakas voisi vaarantaa kansallista turvallisuutta, esiharkinnassa selvitetään, onko tutkintaa syytä aloittaa kansallisen turvallisuuden vaarantamisen perusteella.

## 2.5 Oleskelulupa-asiat esiharkintavaiheessa

### 2.5.1 Oleskelulupahakemus

Kun harkinta-asiaan liittyy oleskelulupahakemus, tulee esiharkintavaiheessa arvioida, ratkaistaanko oleskelulupahakemus yhdessä suojeluaseman harkinta-asian kanssa vai voiko hakemuksen ratkaista erikseen.

Lähtökohtaisesti pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman perusteella haetut oleskeluluvat käsitellään yhdessä suojeluaseman harkinnan kanssa, sillä aseman poistaminen vaikuttaa suoraan oleskelulupaperusteeseen.

Oleskelulupahakemusten, joiden perusteena on perheside, käsittely riippuu kulloinkin esillä olevasta tilanteesta. Jos perheenkokoaja, jonka suojeluasema on ollut asiakkaan suojeluaseman peruste, ei ole harkintaprosessissa, ja perheside on edelleen olemassa, voi oleskelulupahakemuksen käsitellä erillään suojeluaseman harkinnasta. Tällöin on syytä kuitenkin huomioida, onko asiassa esteitä oleskeluluvan myöntämiselle esimerkiksi ulkomaalaislain 36 §:stä johtuen. Tällöin oleskelulupa-asia käsitellään yhdessä suojeluaseman harkinta-asian kanssa. Tapauskohtaisesti pysyvää oleskelulupaa koskeva hakemus voidaan käsitellä erikseen, jos asiakkaalla on selkeästi rikoshistoriasta johtuva este pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle, asiassa ei ole tarpeen käsitellä jatkoluvan myöntämistä ja tutkinnan aloittaminen kansainvälisen suojelun poistamiseksi odottaa esimerkiksi törkeimpien rikosasioiden käsittelyn etenemistä.

Jos asiassa aloitetaan tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi, mutta esiharkinnassa katsotaan, että oleskelulupa voidaan käsitellä erillään, asiasta jätetään kommentti UMA:an oleskelulupadiariin. Jos asiakkaan perheenjäsenellä on vireillä perheenyhdistämiseen perustuva oleskelulupahakemus ja asiakkaan kohdalla aloitetaan tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi, tutkinnan aloittamisesta ilmoitetaan perheenjäsenen oleskelulupaa käsittelevälle prosessille.

### 2.5.2 Voimassa oleva oleskelulupa

Jos asiakkaalla on voimassa oleva oleskelulupa, on jo esiharkinnassa syytä alustavasti ottaa kantaa siihen, vaikuttaako aseman harkinta asiakkaan oleskelulupaan.

Jos asiakkaalla on pysyvä oleskelulupa, pelkästään määritelmäasetuksen 11 artiklan tai 16 artiklan mukaiset perusteet aseman lakkaamiselle eivät vaikuta asiakkaan oleskelulupaan. Tällöin tulee kuitenkin kiinnittää huomiota mahdollisiin muihin ulkomaalaislain mukaisiin oleskeluluvan peruuttamisperusteisiin, esimerkiksi pitkään ulkomailla oleskeluun tai jos viitteiden perusteella vaikuttaa siltä, että voimassa olevaa oleskelulupaa hakiessa on annettu väärää tietoa. Esimerkiksi jos asiakas ei ole tuonut esiin kansallista passiaan pysyvää lupaa hakiessaan ja passin hankinta tulee ilmi myöhemmin. Tällöin voi olla syytä aloittaa myös oleskeluluvan peruuttamisharkinta ulkomaalaislain 58 § 4 momentin perusteella, sillä jos kansallinen passi olisi tullut ilmi jo pysyvän luvan hakemisen yhteydessä, olisi

asiassa aloitettu suojeluaseman harkinta jo tällöin eikä oleskelulupaa suojelun perusteella olisi välttämättä myönnetty.

Jos asiassa on syytä epäillä asiakkaan antaneen turvapaikkamenettelyn aikana tai kiintiövalintaan liittyen väriä tietoja tai salanseen seikkoja, jotka olivat ratkaisevia kansainvälisen suojelun myöntämisen kannalta, oleskeluluvan peruuttamisdiari avataan lähtökohtaisesti aina.

Jos asiakkaalla on määräaikainen oleskelulupa ja oleskeluluvan perusteena on kansainvälinen suojelu, lähtökohtaisesti asiassa avataan myös oleskeluluvan peruuttamisharkinta. Jos voimassa oleva oleskelulupa on kuitenkin voimassa enää hyvin lyhyen aikaa ja odotettavissa on, että oleskelulupa umpeutuu asian käsittelyn aikana, ei peruuttamisharkintaa ole syytä avata.

Jos asiakkaan oleskelulupa perustuu perhesiteeseen tai muuhun perusteeseen, kansainvälisen suojelun poistaminen ei suoraan vaikuta asiakkaan oleskelulupaperusteeseen. Asiassa voi kuitenkin tulla ilmi muita ulkomaalaislain 58 §:n mukaisia perusteita oleskeluluvan peruuttamisen harkinnan aloittamiseksi.

## 2.6 Keskenäinen esiharkinta

Jos esiharkintaa ei voida suorittaa loppuun esiharkinnassa sillä hetkellä saatavilla olevilla tiedoilla, asiassa tehdään UMAssa harkintadiariin asian käsittelyn este -tehtävä, johon kirjataan tiedot siitä, miksi esiharkintaa ei ole voitu suorittaa loppuun, sekä määräpäivä tehtävälle. Asiassa voidaan joutua esimerkiksi odottamaan asiakkaalla vireillä olevien rikosasioiden etenemistä.

Edellä mainittuja tehtäviä tarkastellaan säännöllisesti ja suoritetaan esiharkinta loppuun, kun asian käsittelyn este on poistunut. Kun asiassa on saatu riittävästi selvitystä, tehdään päätös siitä, aloitetaanko asiassa tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi vai tehdäkö asiassa esiharkintapäätös.

## 2.7 Esiharkintapäätös

Jos esiharkinnan lopputuloksena päädytään siihen, että edellytyksiä aseman harkinnalle ei ole, asiassa tehdään UMAan tekninen raukeamispäätös, niin sanottu esiharkintapäätös, asian sulkemiseksi. Päätökseen tai diaarin kommentteihin kirjataan lyhyesti harkinnan lopputulos eli syyt sille, miksi varsinaista tutkintaa ei aloiteta. Jos asiakkaan asia tulee uudelleen harkittavaksi myöhemmin, tieto siitä, miksi aiemmin tutkintaa ei ole aloitettu, helpottaa mahdollista uutta esiharkintaa. Esiharkintapäätöksestä ei tehdä varsinaista päätösasiakirjaa, eikä tehtyä esiharkintapäätöstä anneta tiedoksi asiakkaalle.

Jos asiakkaalla on vireillä oleva oleskelulupahakemus, esiharkitsija huolehtii siitä, että oleskelulupa-asian käsittely siirtyy UMAssa oikein. Jos asiakkaalla on vireillä pakolaisen matkustusasiakirja- tai muukalaispassihakemus, esiharkitsija ilmoittaa tehdystä esiharkintapäätöksestä Matkustusasiakirjat ja oleskelulupakortit -prosessille. Ilmoitus on syytä tehdä myös silloin, kun päädytään esiharkintapäätökseen, mutta asiakkaalla on yhtä aikaa voimassa

olevat kansalaisuusvaltion myöntämä passi sekä Maahanmuuttoviraston myöntämä matkustusasiakirja. Jos asiakkaalla tai hänen perheenjäsenillään on muita vireillä olevia asioita, joiden käsittely on riippuvainen siitä, aloitetaanko tutkinta suojelun poistamisesta, esiharkintapäätöksen tehnyt ilmoittaa päätöksestä myös näitä asioita käsitteleville tahoille.

## 2.8 Esiharkinnan muistilista



- Onko asiakkaalla kansainvälinen suojeluasema?
- Koskeeko asiassa esiin tullut uusi seikka tai viite asiakasta?
- Millä perusteella asiakas on saanut kansainvälistä suojelua?
- Miksi asiakas on tullut esiharkintaan?
- Onko kaikki tarvittavat rekisteritarkastukset tehty?
- Onko esiin tullut viite sellainen, jonka vuoksi lähdetään tutkintaan?
- Onko asiassa avattu kaikki tarvittavat diaarit UMAan?
- Onko esiharkinnan lopputuloksesta ilmoitettu kaikille tarvittaville tahoille?



## 3 Asian selvittäminen ja asiakkaan kuuleminen

### 3.1 Asiakkaan kuuleminen

#### 3.1.1 Yleistä kuulemisvelvoitteesta



Menettelyasetusta sovelletaan asetuksen 79 artiklan 3 kohdan mukaisesti niissä kansainvälisen suojelun poistamista koskeissa tapauksissa, joissa tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi on käynnistetty 12.6.2026 tai tämän jälkeen, eli joissa esiharkinta on tehty 12.6.2026 tai tämän jälkeen. Niitä tilanteita varten, joissa tutkinta on aloitettu 12.6.2026 tai sen jälkeen, on käytössä oma asiansanansa UMAssa ja päivämäärä tutkinnan aloittamisesta käy myös ilmi kansainvälisen suojeluaseman harkintadiaarin edellytyksistä sekä tarvittaessa muista diaariin tehdyistä merkinnöistä. Ennen 12.6.2026 käynnistetyissä tutkinnoissa sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2013/32/EU kansainvälisen suojelun myöntämisestä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (uudelleenladittu, jäljempänä menettelydirektiivi). Tässä ohjeistuksessa ei käsitellä menettelydirektiivin mukaista kuulemiskäytäntöä tarkemmin.



Kun Maahanmuuttovirasto aloittaa tutkinnan kansainvälisen suojelun poistamiseksi, menettelyasetuksen 66 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti asianomaiselle henkilölle annetaan mahdollisuus esittää syyt siihen,

miksi hänen kansainvälistä suojeluaan ei saisi poistaa, kirjallisesti kohtuullisessa ajassa ja henkilökohtaisessa puhuttelussa Maahanmuuttoviraston vahvistamana ajankohtana.

Asiakkaalle on siis menettelyasetuksen mukaisesti annettava mahdollisuus esittää mielipiteensä kansainvälisen suojelun uudelleenarvioinnasta sekä kirjallisesti että suullisesti. Ulkomaalaislain 7 §:n 2 momentin ja hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian selvittämisestä. Asiakkaan omaa näkemystä kansainvälisen suojelun tarpeestaan voi pitää keskeisenä selvityksenä asiassa.

Aiemmin voimassa olleen lainsäädännön ja sen esitöiden HE 28/2003 vp mukaisesti kansainvälisen suojelun lakkauttamista tai peruuttamista harkittaessa suoritettaisiin turvapaikkatutkinta. Menettelydirektiivin kansainvälisen suojelun poistamisen menettelysääntöjä koskeva 45 artikla viittasi suoraan turvapaikkatutkinnassa suoritettavan puhuttelun vaatimuksia koskeviin artikloihin. Menettelyasetuksen kansainvälisen suojelun harkintapuhutteluita koskeva 66 artikla ei enää suoraan viittaa asetuksen henkilökohtaisia puhutteluita koskevaan jaksoon, mutta ottaen huomioon edellä mainittu tausta sekä se, että niin 66 artiklassa kuin artikloissa 13 ja 14 käytetään samaa termiä henkilökohtainen puhuttelu, artiklojen 13 ja 14 vaatimusten voidaan soveltuvin osin katsoa koskevan myös harkintapuhutteluita. Puhutteluihin liittyvissä seikoissa voidaan soveltuvin osin siis käyttää apuna ohjetta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä - Paktiohje (MIGDno-2026-402).

### 3.1.2 Asian vireilletulosta ilmoittaminen

Asiakkaalla on menettelyasetuksen 66 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan oikeus saada kirjallisesti ilmoitus siitä, että Maahanmuuttovirasto harkitsee hänen kansainvälisen suojelun poistamistaan sekä syyt tähän harkintaan. Saman kohdan b alakohdan mukaan asiakkaalle tulee ilmoittaa hänen velvoitteestaan tehdä yhteistyötä Maahanmuuttoviraston kanssa sekä erityisesti siitä, että hänen on annettava kirjallinen lausunto ja saavuttava henkilökohtaiseen puhutteluun ja vastattava kysymyksiin.

Asiakkaalle ilmoitetaan harkinta-asian vireilletulosta kirjallisesti lähtökohtaisesti postitse asiakkaan väestötietojärjestelmän mukaiseen osoitteeseen. Ilmoitukseen kirjataan mukaan vähintään seuraavat tiedot:

- Tieto siitä, että asiakkaan kansainvälisen suojelun edellytyksiä harkitaan uudelleen
- Syyt uudelleenarvioinnalle. Syy kansainvälisen suojelun uudelleenarvioinnalle tulee ilmoittaa asiakkaalle sellaisella tarkkuudella, että asiakas pystyy ottamaan niihin kantaa kirjallisella lausunnolla. Esimerkiksi asiakkaan kansalaisuusvaltioon tekemät matkat on syytä eritellä tiedossa olevalla tarkkuudella.
- Asiakkaan velvoite tehdä yhteistyötä Maahanmuuttoviraston kanssa antamalla kirjallinen lausunto ja saapumalla henkilökohtaiseen puhutteluun sekä vastaamalla hänelle esitettyihin kysymyksiin.

- Ohjeistus kirjallisen lausunnon antamiseen sekä määräaika lausunnonle.
- Tieto siitä, että puhuttelukutsu toimitetaan erikseen.
- Tieto siitä, että jos asiakas jättää antamatta kirjallisen lausunnon tai saapumatta hänelle varattuun puhutteluun ilman asianmukaista syytä, Maahanmuuttovirasto voi tästä huolimatta tehdä päätöksen kansainvälisen suojelun poistamisesta.

Asiakasta tulee ohjeistaa kirjallisen lausunnon antamisesta ja ilmoittaa, että kirjallisessa lausunnossa hänellä on mahdollisuus esittää syyt siihen, miksi hänen kansainvälistä suojeluaan ei tulisi poistaa. Menettelyasetuksen mukaisesti asiakkaalle tulee antaa kohtuullinen aika kirjallisen lausunnon antamiseen. Hallintolain 33 §:n mukaan selvityksen antamiselle asetettavan määräajan tulee olla laatuunsa nähden riittävä. Ottaen huomioon selvitettävän asian luonne, kohtuullisena aikana voidaan pitää lähtökohtaisesti 3 viikkoa. Tapauskohtaisesti harkiten määräaika voidaan pidentää ja sitä voidaan myös asiakkaan pyynnöstä pidentää perustellusta syystä. Jos asiakkaalla on yhtä aikaa vireillä oleskeluluvan peruuttamis- tai maastapoistamisharkinta, myös näistä voidaan pyytää kirjallinen vastine kansainvälisen suojelun poistamista koskevan vastinepyynnön yhteydessä, jos vastinetta ei ole aiemmin pyydetty, tai aiemmasta vastineesta on kulunut huomattavan pitkä aika.

### 3.1.3 Kutsu puhutteluun

Asiakkaalle lähetettävän kirjallisen vireilletuloilmoituksen jälkeen hänelle lähetetään kirjallinen kutsu saapua henkilökohtaiseen puhutteluun. Kutsu voidaan lähettää joko postitse saantitodistuskirjeenä tai salattuna sähköpostina. Kutsu tallennetaan myös asiakkaan kansainvälisen suojeluaseman harkintadiaariin.

Puhuttelukutsun yhteydessä asiakkaalle lähetetään asiakasohjeet puhutteluun sellaisella kielellä, jota asiakkaan voi kohtuudella olettaa ymmärtävän.

### 3.1.4 Läsnä olevat henkilöt

Puhuttelussa ovat läsnä vähintään Maahanmuuttoviraston virkamies, joka toimii puhuttelijana, sekä asiakas ja alaikäisen asiakkaan kohdalla huoltaja tai muu edustaja. Asiakkaalle varataan tulkki, jos alustavasti arvioidaan, että hän tarvitsee tulkin. Jos asiakkaalle ei varata tulkkia, hänelle ilmoitetaan asiasta puhuttelukutsussa ja kerrotaan, että hän voi pyytää tulkkia, jos kokee sitä tarvitsevänsä. Lähtökohtaisesti tulkkia ei varata, jos asiakas on syntynyt Suomessa tai saapunut alaikäisenä Suomeen ja käynyt peruskoulun Suomessa. Jos asiakkaalle on varattu tulkki, puhuttelukutsussa häntä ohjeistetaan olemaan yhteydessä Maahanmuuttovirastoon, jos hän kokee, ettei tarvitse tulkkia.

Tulkin sukupuolella voi olla merkitystä esimerkiksi silloin, jos asiakkaan voidaan olettaa olevan vaikea kertoa kansainväliseen suojeluasemaansa liittyvistä seikoista kokemustensa tai kulttuuritaustasta johtuvien syiden vuoksi. Puhutteluun on perusteltua varata samaa sukupuolta edustava tulkki, jos

tiedossa on, että asiakkaan kansainvälinen suojelu on perustunut sensitiivisiin teemoihin (esim. FGM, seksuaalinen väkivalta). Jos asiakas esittää toiveen tulkin sukupuolesta tällaisessa tilanteessa, varataan puhutteluun asiakkaan toiveen mukaisen sukupuolen tulkki, jos se on kieliryhmän kohdalla mahdollista.

Asiakkaalla on oikeus avustajaan ja avustajan on mahdollista osallistua puhutteluun. Jos asiakkaan avustaja on tiedossa ennen puhuttelua, häneltä tiedustellaan, haluaako hän osallistua puhutteluun.

Koska puhuttelussa käsitellään salassa pidettäviä asioita, kyse ei ole yleisölle avoimesta tilaisuudesta.

Puhuttelussa läsnä oleviin henkilöihin, sisältäen mahdolliset tukihenkilöt, sekä tulkkaukseen liittyvissä seikoissa voi apuna käyttää soveltuvien osien ohjetta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä – Paktiohje (MIGDno-2026-402).

### 3.1.5 Puhuttelussa selvittävät asiat

Puhuttelu järjestetään, jotta asiakkaalla on mahdollisuus esittää syyt siihen, miksi hänen kansainvälistä suojeluaan ei saisi poistaa. Puhuttelussa selvitetään, kokeeko asiakas edelleen olevansa kansainvälisen suojelun tarpeessa. Tarkemmin puhuttelussa selvittävät asiat riippuvat sekä asiakkaan kansainvälisen suojeluaseman perusteista että poistamisharkinnan aloittaneesta uudesta seikasta tai perusteesta sekä muista tutkinnan aikana ilmi tulleista seikoista.

Puhuttelussa voidaan selvittää muun muassa seuraavia asioita tapauskohtaisen harkinnan mukaan:

- Asiakkaan tarve kansainväliselle suojelulle
- Mahdolliset matkat ja matkoihin liittyvät olosuhteet, kuten matkan pituus ja syy matkustamiselle
- Mahdollinen kansalaisuusvaltion passin hankinta ja tähän liittyvät seikat, kuten passin hankinnan syyt ja hankintapaikka
- Uuden kansalaisuuden saaminen
- Mahdolliset asiakkaan esille tuomat uudet perusteet kansainväliselle suojelulle, joita ei ole selvitetty aiemmin
- Asiassa ilmenneet uudet seikat, joiden perusteella voidaan epäillä asiakkaan kertoneen vääristeltyjä tosiseikkoja tai salanneen asian kannalta olennaisia seikkoja
- Asiassa mahdollisesti ilmenneet ristiriidat

Jos asiakkaalla on yhtä aikaa vireillä oleskelulupahakemus, oleskeluluvan peruuttamisharkinta tai maastapoistamisharkinta, joihin kansainvälisen suojelun poistaminen vaikuttaa, voidaan puhuttelussa selvittää myös näihin liittyviä seikkoja, kuten esimerkiksi Suomeen ja lähtömaahan liittyviä siteitä. Tarkemmin maastapoistamisharkinnasta ja oleskelulupahakemuksen käsittelystä ohjeistetaan ohjeessa ulkomaalaisen maasta poistamisesta –

Maastapoistamisohje (MIGDno-2024-2942) ja ohjeessa kansainvälisen suojelun jatkoluvista – Jatkolupaohje (MIGDno-2025-3043).

### 3.1.6 Puhuttelun aikana

Jos asiakas ei ole saapunut puhuttelutiloihin puhuttelun alkamisaikana, asiakasta yritetään tavoitella puhelimitse, jos asiakkaan yhteystiedot löytyvät UMAsta. Yhteydenottoyrityksistä tehdään kirjaus UMA:an.

Puhuttelun aluksi asiakkaalle kerrotaan hänen oikeutensa ja velvollisuutensa puhuttelussa. Jos asiakkaalle on etukäteen toimitettu puhuttelukutsun yhteydessä oikeudet ja velvollisuudet kirjallisesti ja asiakas vahvistaa ymmärtäneensä ne, voidaan tarvittaessa kerrata vain olennaisimmat oikeudet ja velvollisuudet, painottaen erityisesti asiakkaan velvollisuutta vastata hänelle esitettyihin kysymyksiin.

Jos asiakas esittää puhuttelussa kansalaisuusvaltionsa passin tai jonkin muun valtion myöntämän matkustusasiakirjan, jota ei ole aiemmin esitetty Maahanmuuttovirastolle, Maahanmuuttovirasto voi ottaa matkustusasiakirjan tilapäisesti haltuunsa ulkomaalaislain 61 §:n perusteella, jos se on välttämätöntä henkilötietojen tai asiakirjan oikeellisuuden varmentamiseksi. Maahanmuuttovirasto tutkii matkustusasiakirjan aitouden. Tarvittaessa asiakirja lähetetään lausuntoa varten Keskusrikospoliisin rikostekniseen laboratorioon. Jos matkustusasiakirjaa ei voida palauttaa asiakkaalle puhuttelun aikana, hänelle annetaan tilapäisestä haltuunotosta todistus. Jos asiakirjassa ei ole väärennökseen viittaavaa, se on palautettava asiakkaalle heti, kun sen hallussapito ei ole asian käsittelyn kannalta tarpeellista. Jos asiakirja on väärä tai väärennetyksi osoittautuva, asiakirja voidaan pitää Maahanmuuttoviraston hallussa ulkomaalaislain 132 §:n perusteella. Jos asiakkaalla ei ole puhuttelussa mukanaan kansallista passiaan tai voimassa olevaa pakolaisen matkustusasiakirjaa tai muukalaispassia, asiakasta pyydetään käymään esittämässä matkustusasiakirja mahdollisine matkustusleimoineen myöhemmin Maahanmuuttoviraston palvelupisteellä.

Jos kansainvälisen suojelun poistamisharkinnan yhteydessä harkitaan asiakkaan maastapoistamista, puhuttelussa kysytään asiakkaan suhtautuminen myös maastapoistamiseen ja mahdolliseen maahantulokieltoon, jos asiakas ei antanut näitä koskien kirjallista vastinetta.

Jos puhuttelu jää kesken, sovitaan mahdollisuuksien mukaan jo puhuttelussa läsnä olevien kanssa jatkopuhuttelupäivästä.

### 3.1.7 Tallentaminen sekä kuulemisesta tehtävä pöytäkirja ja sen tarkastaminen

Suullisesta kuulemisesta kirjataan pöytäkirja ja puhuttelu tallennetaan nauhoitteena. Pöytäkirja tarkastetaan asiakkaan kanssa puhuttelun lopuksi. Pöytäkirjan tarkastamisesta kokonaan tai osittain voidaan käyttää hyödyksi ohjeen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä – Paktiohje (MIGDno-2026-402) ohjeistusta pöytäkirjan tarkastamisesta soveltuvin osin.

### 3.1.8 Etäkuuleminen

Jos puhuttelu pidetään etäyhteydellä, puhuttelija tiedustelee asiakkaalta, onko hänellä matkustusasiakirjaa mukana puhuttelussa. Jos asiakkaalla on matkustusasiakirja, tukitiimi, joka isännöi puhuttelua tarkistaa, onko passissa merkintöjä ja tarvittaessa skannaa merkintöjä sisältävät sivut, mikäli näitä ei ole aiemmin liitetty UMAan.

Jos asiakkaalla on kansallinen passi tai joku muu toisen valtion myöntämä matkustusasiakirja, jota ei ole aiemmin esitetty Migrille tai aitoustutkittu, tulee passi ottaa haltuun ja tutkia sen aitous. Maahanmuuttovirasto tutkii matkustusasiakirjan aitouden. Tarvittaessa asiakirja lähetetään lausuntoa varten Keskusrikospoliisin rikostekniseen laboratorioon. Jos matkustusasiakirjaa ei voida palauttaa asiakkaalle puhuttelun aikana, hänelle annetaan tilapäisestä haltuunotosta todistus. Jos asiakirjassa ei ole väärennökseen viittaavaa, se on palautettava asiakkaalle heti, kun sen hallussapito ei ole asian käsittelyn kannalta tarpeellista. Jos asiakirja on väärä tai väärennetyksi osoittautuva, asiakirja voidaan pitää Maahanmuuttoviraston hallussa ulkomaalaislain 132 §:n perusteella. Jos asiakkaalla ei ole puhuttelussa matkassa kansallista passiaan tai voimassa olevaa pakolaisen matkustusasiakirjaa tai muukalaispassia, asiakasta pyydetään käymään esittämässä matkustusasiakirja mahdollisine matkustusleimoineen myöhemmin Maahanmuuttoviraston palvelupisteellä.

### 3.1.9. Puhuttelun päättäminen

Puhuttelun päätteeksi asiakkaalle annetaan kopio puhuttelusta pidetystä pöytäkirjasta. Jos asiakkaan puhuttelu on pidetty etäyhteydellä vankilaan, pöytäkirjajäljennös voidaan toimittaa asiakkaalle postitse. Jos pöytäkirjaa ei ole tarkistettu kokonaan, asiakkaalle annetaan määräaika lisäysten tai korjausten toimittamiselle pöytäkirjaan. Samoin asiakkaalle ilmoitetaan määräaika, jos hän on ilmoittanut toimittavansa jotain muuta lisäselvitystä asiaansa. Asiakkaalle kerrotaan lisäksi, että päätös asiassa voidaan tehdä määräajan jälkeen riippumatta siitä, onko asiakas toimittanut lisäselvityksiä tai korjauksia.

### 3.1.10. Jos asiakas ei saavu kuulemiseen

Jos asiakas ei nouda puhuttelukutsua tai kuittaa saaneensa sitä, tai saavu puhutteluun, tapauskohtaisesti harkitaan, miten asiassa toimitaan. Lähtökohtaisesti asiakasta pyritään tavoittelemaan puhuttelukutsun noutamiseksi eri keinoin, jos asiakkaan yhteystiedot ovat saatavilla UMAssa. Asiakasta voidaan tavoitella esimerkiksi puhelimitse tai sähköpostitse.

Jos asiakas ei nouda hänelle lähetettyä puhuttelukutsua tai kuittaa sitä vastaanotetuksi, puhuttelu perutaan. Tapauskohtaisesti harkiten asiakasta voidaan pyrkiä kuulemaan uudelleen riippuen kansainvälisen suojelun poistamisharkintaan johtaneesta viitteestä, jos se katsotaan tarpeelliseksi asian selvittämisen kannalta. Jos asiakas itse peruu puhuttelun ja ilmoittaa hyväksyttävän syy poissaololleen, tulee asiakkaalle varata uusi puhuttelu. Samoin toimitaan, jos asiakas ei saavu puhutteluun, mutta ilmoittaa

hyväksyttävän syyn puhuttelun jälkeen. Hyväksyttävänä syynä voidaan pitää esimerkiksi sairastumista, josta asiakas esittää lääkärintodistuksen.

Menettelyasetus edellyttää, että asiakkaalle on annettava tieto hänen suojeleasemansa poistamisharkinnasta ja hänelle on annettava mahdollisuus antaa oma mielipiteensä asiassa. Toisaalta asiakkaalla on myös menettelyasetuksen mukaan velvoite tehdä yhteistyötä viranomaisten kanssa.

Asiakkaalle lähetetään postitse tieto kansainvälisen suojelun poistamisen harkitsemisesta. Samassa yhteydessä hänelle kerrotaan syyt harkinnalle ja annetaan tieto siitä, mitä siitä seuraa, jos hän ei anna kirjallista vastinettaan tai saavu hänelle järjestettävään henkilökohtaiseen puhutteluun. Edellä mainitut tiedot lähetetään asiakkaan väestötietojärjestelmän mukaiseen osoitteeseen. Asiakkaalla on velvollisuus huolehtia siitä, että hänen yhteystietonsa ovat ajan tasalla väestötietojärjestelmässä. Näin ollen voidaan katsoa, että asiakas on saanut hänelle lähetetyn kirjeen tiedoksi ja siten saanut tietoonsa menettelyasetuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa asiassa. Jos asiakas ei anna kirjallista selvitystä tai saavu puhutteluun, tämä ei estä päätöksentekoa eikä suojeleaseman poistamista.



Menettelyasetuksen 66 artiklan 5 kohdan mukaan asiakkaan yhteistyöstä kieltäytymistä, eli kirjallisen lausunnon antamatta jättämistä tai puhutteluun saapumatta jättämistä voi pitää olettamuksena siitä, että asiakas ei enää halua kansainvälistä suojelua. Tämä oletus on kohdan mukaan kuitenkin ainoastaan kumottavissa oleva. Lähtökohtaisesti, jos asiakas ei saavu puhutteluun tai toimita kirjallista vastinettaan asiassa, voidaan olettaa, ettei asiakas enää itse koe tarvitsevansa kansainvälistä suojelua, jollei asiakas esitä asianmukaista syytä sille, miksi ei ole tehnyt yhteistyötä asian selvittämiseksi. Oletus voi kuitenkin kumoutua, jos asiakas myöhemmin tuo esiin vastustavansa kansainvälisen suojelun poistamista.



### 3.2 Kirjallinen kuuleminen

Asiakkaalle on menettelyasetuksen mukaisesti annettava mahdollisuus kirjallisesti esittää syyt siihen, miksi hänen kansainvälistä suojeluaan ei saisi poistaa. Asetuksen mukaisesti kirjalliselle vastineen antamiselle on varattava kohtuullinen aika sen jälkeen, kun asiakkaalle on ilmoitettu suojeleaseman poistamisen harkinnasta ja syyt harkinnalle. Kohtuullisena aikana voidaan pitää kolmea viikkoa. Käytännössä asiakkaalle annetaan mahdollisuus kirjallisen vastineen antamiseen asian vireilletulosta ilmoittamisen yhteydessä. Asiakasta voidaan ohjeistaa tarkemmin kirjallisen vastineen antamisesta ja esimerkiksi neuvoa, mitä seikkoja asiakkaan olisi hyvä tuoda esiin kirjallisessa vastineessaan.



Jos suojeleaseman poistamisen tutkinta on aloitettu ennen 12.6.2026, tällöin suojeleaseman harkinnan menettelyyn sovelletaan menettelydirektiiviä. Menettelydirektiivin mukaan asiakas voidaan kuulla joko suullisesti tai kirjallisesti. Tapauskohtaisen harkinnan mukaan näissä tilanteissa asiakas voidaan kuulla myös vain kirjallisesti, mutta asiakkaalta

tiedustellaan halukkuutta suulliseen kuulemiseen ja tarvittaessa harkitaan, onko suullisen kuulemisen järjestäminen tarpeen. Jos kirjallisella kuulemisella asiassa ei saada riittävää selvitystä, voidaan asiassa myöhemmin järjestää vielä suullinen kuuleminen.



### 3.3 Alaikäisten kuuleminen

Jos lasten kansainvälisen suojelun poistamista harkitaan, sekä alaikäisellä itsellään että vanhemmalla on oikeus tulla kuulluksi asiassa. Ulkomaalaislain 6 §:n 2 momentin mukaan ennen kaksitoista vuotta täyttäneitä lasta koskevan päätöksen tekemistä on lasta kuultava, jollei kuuleminen ole ilmeisen tarpeetonta. Myös 12 vuotta nuorempaa lasta voidaan kuulla, jos hänen kehitystasonsa huomioon ottaen hänen näkemyksiinsä voidaan kiinnittää huomiota. Menettelyasetuksessa ei käsitellä alaikäisen kuulemistä kansainvälisen suojelun poistamista koskien.

Ottaen huomioon edellä mainittu UlkL 6 §:n 2 momentti, kun kansainvälisen suojelun poistamista harkitaan alaikäisen kohdalla, Maahanmuuttovirasto kuulee henkilökohtaisesti alaikäisiä, jotka ovat tai täyttävät 12 vuotta ennen päätöksentekoa. Mahdollisten asian käsittelyn aikana ilmenevien viivästysten ja asian käsittelyn sujuvuuden varmistamiseksi puhuttelu järjestetään puhuttelun varaamishetkellä 11 vuotta täyttäneille alaikäisille. Myös alle 11-vuotiaita voidaan kuulla suullisesti, jos asian käsittelyssä tai huoltajien kuulemisten perusteella kuuleminen olisi tapauskohtaisesti tarpeen asian selvittämiseksi. Esimerkiksi tilanteessa, jossa alle 11-vuotias lapsi on oleskellut kotimaassaan useita vuosia, voitaisiin lasta kuulemalla saada selvitettyä hänen tilannettaan kotimaassa oleskelun aikana. Alaikäisten kuulemiseen liittyen on ohjeistettu lisää myös ohjeessa lapsen asian käsittelystä – Lapsen etu -ohje (MIGDno-2024-2927).

Yli 11-vuotiaille mutta alle 15-vuotiaille ilmoitetaan kansainvälisen suojelun poistamisharkinnasta samassa yhteydessä, kun harkinnasta ilmoitetaan huoltajalle. Koska yli 15-vuotias voi käyttää itsenäistä puhevaltaa asiassaan, hänelle lähetetään tieto suojelun poistamisharkinnasta erikseen huoltajasta.

Alle 11-vuotiaiden osalta puhevaltaa käyttävät alaikäisen huoltajat. Jos huoltajalla ei itsellään ole kansainvälistä suojeluasemaa, tai huoltajan kansainvälisen suojelun poistamisharkinta ei ole vireillä yhtä aikaa lapsen aseman kanssa, huoltajaa voidaan kuulla kirjallisesti. Tällöin on kuitenkin syytä tiedustella huoltajalta mahdollista tarvetta suulliseen kuulemiseen. Alaikäisen huoltajista on ohjeistettu tarkemmin ohjeessa lapsen asian käsittelystä – Lapsen etu – ohje (MIGDno-2024-2927).

### 3.4 Kuulematta jättäminen

Menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan mukaan artiklassa säädettyä menettelyä ei sovelleta, jos kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö yksiselitteisesti luopuu asemastaan kansainvälisen suojelun saajana, on saanut jonkin jäsenvaltion kansalaisuuden tai saa

myöhemmin jonkin toisen jäsenvaltion myöntämänä kansainvälistä suojelua. Näihin tilanteisiin ei siis sovellu menettelyasetuksen vaatimus asiakkaan kuulemisesta niin kirjallisesti kuin henkilökohtaisessa puhuttelussa. Asianosaisen kuulemisesta päätettäessä on kuitenkin otettava huomioon hallintolain 34 §, joka koskee asianosaisen kuulemistä ennen asian ratkaisua. Kuulemisesta on säädetty myös poikkeuksia. Edellä mainitun pykälän 2 momentin 6 kohdan mukaan asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista tai kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

#### [Linkki – 4.9. Valituskiellon alaiset päätökset](#)

Menettelyasetuksessa mainituista poikkeuksista menettelyn soveltamisesta ensimmäiseksi mainitussa tilanteessa on kyse tilanteesta, jossa asiakas ilmaisee yksiselitteisesti haluavansa luopua asemastaan kansainvälisen suojelun saajana. Tilanteessa, jossa asiakas on jo ilmaissut selkeästi tahtonsa, asiakkaan kuulemistä voidaan pitää ilmeisen tarpeettomana. Tilanteessa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että asiakas on ilmaissut halunsa selkeästi eikä asiassa jää tulkinnanvaraa.

Toisen poikkeuksen kohdalla on kyse tilanteesta, jossa asiakas on saanut jonkun jäsenvaltion kansalaisuuden. Ottaen huomioon, että menettely- ja määritelmäasetusten määritelmien mukaan pakolaisena ja henkilönä, joka voi saada toissijaista suojelua, voidaan pitää vain kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta, ei jäsenvaltion kansalainen voi saada kansainvälistä suojeluasemaa. Huomioiden edellä selostetut seikat, voidaan kuulemistä pitää ilmeisen tarpeettomana. Siten jäsenvaltion, mukaan lukien Suomen, kansalaisuuden saaneita henkilöitä ei ole tarpeen kuulla ennen päätöksentekoa.

Kolmannessa poikkeuksessa on kyse tilanteesta, jossa asiakas saa Suomessa kansainvälisen suojelun saamisen jälkeen jonkin toisen jäsenvaltion myöntämänä kansainvälistä suojelua. Kansainvälisen suojelujärjestelmän tarkoituksena ei ole, että asiakkaalla olisi useita eri jäsenvaltioiden myöntämiä suojeluasemia. Myös tältä osin asiakkaan kuulemistä voidaan pitää ilmeisen tarpeettomana, mikäli asiassa on saatu luotettava selvitys siitä, että asiakas on saanut kansainvälistä suojelua Suomen myöntämän kansainvälisen suojelun saamisen jälkeen.

## 3.5 Lisäselvitykset

### 3.5.1 Asiakkaan toimittamat lisäselvitykset

Suojeluaseman poistamisharkinnan kannalta oleelliset selvitykset liitetään UMAan, kuten myös muut asiakkaan toimittamat lisäselvitykset, jos ne ovat esimerkiksi samaan aikaan ratkaistavan oleskelulupa- tai maastapoistamisasian kannalta olennaisia. Kun asiakas esittää lisäselvityksiä, puhuttelijan on syytä pyrkiä selvittämään, mistä lisäselvityksistä on kyse ja mitä asiakas haluaa antamallaan lisäselvityksillä osoittaa. Jos asiakas toimittaa esimerkiksi puhuttelun yhteydessä lisäselvityksiä, joiden puhuttelija katsoo olevan epäolennaisia asian selvittämisen kannalta, ei näitä ole tarpeen liittää

UMAan, mutta epäolennaiseksi katsotuista lisäselvityksistä tehdään merkintä puhuttelupöytäkirjaan.

Asiakirja voidaan käännättää tapauskohtaisesti. Asiakirja voidaan käännättää joko osin tai kokonaisuudessaan, jos on tarpeen arvioida sen sisältöä ja sen selvittämistä, onko kyseessä asian kannalta olennainen lisäselvitys. Samoin tapauskohtaisesti arvioidaan tarve aitoustutkinnalle.

### 3.5.2 Rekisteritarkastukset

Asiassa tehdään asian selvittämiseksi tarpeelliset rekisteritarkastuksen ennen asian ratkaisemista. Seuraavat rekisteritarkastukset tehdään lähtökohtaisesti aina:

- Haku väestötietojärjestelmästä
- Poliisiasian tietojärjestelmä (Patja)
- Ulkonet-rekisteritarkastus (SIS)
- Oikeusrekisterikeskuksen rikos- ja sakkorekisteriote
- RVT Politark rajavartiolaitoksen huomiotiedot

Tapauskohtaisesti voi olla tarpeen tehdä myös esimerkiksi seuraavia hakuja:

- Verohallinnon verotietoja koskeva rekisteri
- Kelan rekisteri maksetuista etuuksista ja kuuluminen Suomen sosiaaliturvaan
- Koski-rekisteri Suomessa suoritetuista opinnoista
- Hekopassi-järjestelmä passihakemuksista ja -päätöksistä sekä näihin liittyvistä lisäselvityksistä
- Tulorekisterihaku

### 3.5.3 Kansalaisuusaseman määrittäminen

Asiakkaan kansalaisuusasema voidaan joutua määrittämään ennen päätöksentekoa. Käytännössä määrittämisen tarve voi nousta esiin esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakas on tullut Suomeen ennen kotialueensa itsenäistymistä (esimerkiksi entisen Jugoslavian alue) tai joissa asiakkaan kansalaisuudesta on esitetty jotain uutta selvitystä.

Kansalaisuuslain 36 §:n 1 momentin mukaan Maahanmuuttovirasto määrittää viranomaisen tai asianosaisen pyynnöstä kansalaisuusaseman, jos asialla on merkitystä Suomen kansalaisuuden olemassaolon tai siihen liittyvän oikeuden tai velvollisuuden kannalta, viranomaisen henkilörekisterissä olevan merkinnän oikeellisuuden, ulkomaalaisen Suomessa oleskelun taikka muun näihin verrattavissa olevan syyn kannalta.

Kansalaisuuden määrittämistä koskevat asiat käsitellään Maahanmuuttoviraston lupa- ja kansalaisuusosastolla. Kansalaisuusaseman määrittämisestä tehdään tehtävä UMAssa, jos tarve asiakkaan

kansalaisuuden määrittämiselle ilmenee kansainvälisen suojelun poistamisharkinnan yhteydessä. Asiakasta voi olla tarpeen kuulla jo ennen kansalaisuusaseman määrittämissäytymistä. Oleellisia tietoja ovat esimerkiksi tiedot syntymäajasta ja -paikasta, asuinhistoriasta, tieto vanhempien avioliitosta, kansalaisuuksista ja asuinhistoriasta, jos näitä ei ole selvitetty aiemmin.



Palestiinalaisten osalta on syytä huomioida Maahanmuuttoviraston linjauspäätös MIGDno-2025-2767. Jos palestiinalaisella henkilöllä on Maahanmuuttoviraston hyväksymä ulkomaalaislain 35 §:n mukainen kansallinen matkustusasiakirja tai muu hyväksytty henkilöllisyysasiakirja, asiakkaan kansalaisuudeksi katsotaan asiakirjojen perusteella Palestiina.



### 3.5.4 Maatietokysely

Menettelyasetuksen 66 artiklan 2 kohdan mukaan viranomaisella saa asiaa koskevia, tarkkoja ja ajantasaisia tietoja asiaankuuluvista ja saatavilla olevista kansallisista, unionin ja kansainvälisistä lähteistä ja ottaa huomioon asetuksen (EU) 2021/2303 11 artiklassa tarkoitetun yhteisen analyysin tietyn alkuperämaan tilanteesta ja siinä tarkoitetun ohjeistuksen, jos nämä ovat saatavilla.

Kansainvälisen suojelun poistamisen harkintaan tarvittavan ajantasaisen maatiedon hankintaan voidaan käyttää EUAA:n verkkosivuja ja Maahanmuuttoviraston Tellus-maatietoportaalia saatavilla olevaa maatietoa. Mikäli tarvittavaa maatietoa ei ole saatavilla, tietoa voi selvittää myös erikseen tehtävällä maatietokyselyllä.

### 3.5.5 Terveystilaa koskevat lisäselvitykset

Jos asiakas esittää uusia perusteita kansainväliselle suojelulle ja perusteen selvittämiseksi asiassa tarvitaan lääkärinlausunto, noudatetaan lausunnon pyytämisen osalta soveltuvin osin ohjetta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä – Paktiohje (MIGDno-2026-402). Jos asiakas esittää esimerkiksi oleskelulupaharkintaan liittyviä terveydellisiä seikkoja, häntä voidaan ohjata halutessaan toimittamaan Maahanmuuttovirastoon omakustanteisesti lääkärinlausunto asiassa.

### 3.5.6 Tietojen tai lausunnon pyytäminen toiselta viranomaiselta

Laissa henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa säädetään mm. Maahanmuuttoviraston tiedonsaantioikeuksista. Maahanmuuttovirastolla on ns. mahtilain mukaisesti oikeus ulkomaalaislain mukaisten tehtävien hoitamiseksi salassapitosäännösten estämättä saada välttämättömiä henkilöä koskevia tietoja toisilta viranomaisilta.

Toiselta viranomaiselta voidaan pyytää tietoja, jos asian käsittelijä arvioi, että tieto olisi välttämätön kansainvälisen suojelun poistamista koskevan asian käsittelyn kannalta. Tietoa voidaan pyytää esimerkiksi vankeusrangaistusta

suorittavan vangin olinpaikasta puhuttelujärjestelyjen vuoksi, tai jos toisella viranomaisella arvioidaan olevan esimerkiksi rekisteritarkastusten perusteella tietoa asiakkaan oleskelusta kansalaisuusvaltiossaan.

Alaikäisten lasten kohdalla voi olla tarpeen pyytää sosiaalityöntekijän lausunto lapsen edun selvittämisen osalta ulkomaalaislain 7 §:n 2 momentin edellyttämänä. Tarkemmin sosiaalityöntekijän lausunnon pyytämisestä ohjeistetaan Maahanmuuttoviraston soveltamisohjeessa lapsen asian käsittelystä – Lapsen etu -ohje (MIGDno-2024-2927).

### 3.5.7 Kielianalyysi

Jos kielianalyysin tekemisellä on merkitystä poistamisharkinnalle, voidaan asiassa tilata kielianalyysi. Kielianalyysilla voi olla merkitystä esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakkaan epäillään antaneen vääriä tietoja kotipaikastaan ja kotipaikalla on ollut merkitystä kansainvälisen suojeluaseman myöntämisen kannalta.

Jos kielianalyysin tulos voi vaikuttaa asian ratkaisuun, asiakasta tulee kuulla kielianalyysin tuloksesta.

### 3.5.8 Avoimet lähteet

Kansainvälisen suojeluaseman poistamisharkinnan yhteydessä voi olla tarpeen hankkia tietoja avointen lähteiden eli julkisesti internetissä saatavilla olevien lähteiden kautta.

Maahanmuuttovirasto on antanut ohjeen avointen lähteiden ja sosiaalisen median käyttämisestä osana Maahanmuuttoviraston käsittelemän hakemuksen tai muun hallintoasian selvittämistä (MIGDno-2021-797). Ohjeen perusteella voi arvioida, soveltuuko avointen lähteiden tutkinta käsillä olevaan tapaukseen.

## 4 Päätöksenteko

Päätöksen suojeluaseman poistamisesta tekee ulkomaalaislain 116 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti Maahanmuuttovirasto.

### 4.1 Yleiset päätöstiedot

Kansainvälisen suojelun poistamista koskevassa päätöksessä tulee menettelyasetuksen 66 artiklan 3 kohdan mukaisesti ilmoittaa poistamisen perusteina olevat tosiseikat ja oikeudelliset seikat. Päätös tulee antaa kirjallisesti. Hallintolain 44 §:n 1 momentin mukaisesti kirjallisesta päätöksestä on käytävä ilmi päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta, asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu, päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu ja yhteystiedot, josta asianosainen voi pyytää lisätietoja päätöksestä. Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaisesti päätös on perusteltava ja perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Määritelmäasetuksen 14 artiklan 4 kohdan mukaan pakolaisaseman myöntäneen määrittävän viranomaisen on yksilöllisesti osoitettava, että pakolaisaseman saanut henkilö on lakannut olemasta pakolainen tai hänelle ei olisi pitänyt ollenkaan myöntää pakolaisasemaa tai hänelle ei pitäisi enää olla pakolaisasemaa artiklan 1 kohdassa vahvistetuista syistä. Niin ikään määritelmäasetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaan toissijaisen suojeluaseman poistamisen kohdalla on myös yksilöllisesti osoitettava, että toissijaisen suojeluaseman saanut henkilö on lakannut olemasta henkilö, joka voi saada toissijaista suojelua, tai hänelle ei olisi pitänyt ollenkaan myöntää toissijaista suojeluasemaa tai hänellä ei pitäisi enää olla toissijaista suojeluasemaa artiklan 1 kohdassa vahvistetuista syistä.

[Linkki – 4.2. Pakolaisaseman poistaminen](#)

[Linkki – 4.4. Toissijaisen suojeluaseman poistaminen](#)

Päätöstä kirjoitettaessa on huomioitava mahdollinen tarve asianosaisjulkisuuden rajoittamiselle. Maahanmuuttovirasto on antanut erikseen ohjeen asianosaisjulkisuuden rajoittamisesta (MIGDno-2024-87). Asianosaisjulkisuuteen tulee kiinnittää erityisesti huomioita erilaisten perhekokonaisuuksien kohdalla. Huomioitavaa on, että perheenkokoajalla on lähtökohtaisesti tiedonsaantioikeus seikoista, jotka on tuotu esiin perhesidehakemuksen yhteydessä. Mahtilain 7 §:n mukaisesti Maahanmuuttovirastolla on oikeus käsitellä myös perheenjäsenten tietoja. Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätöksen perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Esimerkiksi tietoa vanhempien suojeluaseman lakkauttamisesta voi käyttää lasten harkinta-asian päätöksessä, jos tieto on oleellista päätöksenteon kannalta (esimerkiksi lapsen suojeluasema on perustunut vanhemman suojeluasemaan). Tietojen käytössä on kuitenkin huomioitava, ettei tuoda esiin tarpeettomasti arkaluonteisia seikkoja esimerkiksi terveydentilasta sekä huomioitava, ettei tiedon antamisesta muutoin ole vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua tai lapsen etua.

## 4.2 Pakolaisaseman poistaminen

### 4.2.1 Pakolaisaseman lakkaaminen

Määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan määrittävän viranomaisen on poistettava kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön pakolaisasema, jos kyseinen kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö on lakannut olemasta pakolainen 11 artiklan mukaisesti.

#### **Kansalaisuusvaltion suojeluun uudelleen turvautuminen**

Määritelmäasetuksen 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaan kolmannen maan kansalainen lakkaa olemasta pakolainen, jos hän on vapaaehtoisesti turvautunut uudelleen kansalaisuusvaltionsa suojeluun.

Edellä mainitussa alakohdassa ei ole erikseen tarkennettu, mitä kansalaisuusvaltion suojeluun turvautumisella tarkemmin tarkoitetaan. Alakohta vastaa sanamuodoltaan pakolaissopimuksen vastaavan kohdan sanamuotoa.

Määritelmäasetuksen johdanto-osan kappaleen 53 mukaisesti olosuhteista, kuten oleskelun kestosta ja tarkoituksesta, riippuen matkustaminen alkuperämaahan saattaa olla osoitus siitä, että pakolaisaseman saanut henkilö on vapaaehtoisesti uudelleen turvautunut alkuperämaansa suojeluun.

UNHCR:n käsikirjan 121 kohdan mukaan, jos pakolainen hakee ja saa kansallisen passin tai uusii sen, tämän katsotaan muun näytön puuttuessa tarkoittavan sitä, että pakolainen aikoo vedota uudelleen kansalaisuusvaltionsa suojeluun. Toisaalta käsikirjan mukaan sellaisten asiakirjojen, joita myös muiden kuin kansalaisten pitää hakea, kuten syntymätodistusten, hakemista kansallisilta viranomaisilta ei voida katsoa suojeluun uudelleen turvautumiseksi.

UNHCR:n käsikirjan 120 kohdan mukaan pakolainen ei kuitenkaan lakkaa olemasta pakolainen, jos hän ei toimi vapaaehtoisesti. Jos esimerkiksi henkilön oleskelumaan viranomaisen neuvoo häntä toimimaan vastoin hänen omaa tahtoaan niin että toiminta voidaan tulkita uudelleen vetoamiseksi kansalaisuusvaltion suojeluun, hän ei lakkaa olemasta pakolainen vain siksi, että on noudattanut tällaista ohjetta.

UNHCR:n käsikirjan 125 kohdan mukaan, jos pakolainen vierailee entisessä kotimaassaan muun kuin kansallisen passin avulla, kuten oleskelumaan myöntämän matkustusasiakirjan turvin, tapauksissa pitäisi käyttää tapauskohtaista harkintaa. Tarkasteltaessa pakolaisen suhdetta entiseen kotimaahansa katsotaan vanhan tai sairaan vanhemman luona käymisen olevan eri asemassa kuin lomataroituksessa tai liikesuhteiden solmimiseksi tehdyt säännölliset vierailut kyseiseen maahan.

Vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan kansalaisuusvaltion suojeluun uudelleenturvautumisen perusteella pakolaisaseman poistamista on sovellettu erityisesti kansalaisuusvaltioon suuntautuneiden matkojen ja kansallisen passin hankinnan osalta. Soveltamiselle voi edellä esitetyt tulkintaohjeet huomioiden katsoa olevan useita ehtoja, joiden tulisi täytyä, jotta pakolaisasema voidaan poistaa. Ensinnäkin kyseeseen voi tulla ainoastaan kansalaisuuden omaava henkilö. Sanamuotonsa mukaisesti kohtaa ei voida soveltaa kansalaisuudettomaan henkilöön. Toiseksi toiminnan on täytynyt olla vapaaehtoista. Jos asiassa käy esimerkiksi UMAN merkinnöistä ilmi, että Maahanmuuttovirasto on esittänyt asiakkaalle kehotuksen hankkia kansallinen passi, ei asiakkaan voida katsoa toimineen vapaaehtoisesti. Kolmanneksi asiakkaan on täytynyt todella saada kyseistä suojelua, eli esimerkiksi pelkkä hakemus passin hankinnasta tai matkalippujen varaaminen kotimaahan ei riitä siihen, että asiakkaan katsottaisiin turvautuneen kansalaisuusvaltionsa suojeluun.

Kansalaisuusvaltioon matkustamisen kohdalla huomiota tulee kiinnittää erityisesti matkan syyhyn ja matkan pituuteen. Edellä mainitun UNHCR:n käsikirjan kohdan mukaisesti matkustamisen merkitys on erilainen riippuen matkan tarkoituksesta, jos henkilö vierailee kotimaassaan muun kuin

kansallisen passin avulla. Vakiintuneen käytännön mukaisesti esimerkiksi vakavasti sairaiden vanhempien luona vierailua on voitu pitää pakottavana syynä. Vaikka matkan tarkoitusta voitaisiin pitää pakottavana, tämä ei estä pakolaisaseman poistamista, jos matkan pituutta voidaan pitää suhteettomana pakottavaan syyhyn nähden eikä asiassa ole tullut esiin muita pakottavia syitä tai perusteita olla poistamatta kansainvälistä suojeluasemaa.

Vaikka edellä kuvattu UNHCR:n käsikirjan sanamuoto tuokin esiin, että kansallisen passin hankinta tuo lähtökohtaisen oletaman siitä, että henkilön tarkoituksena on turvautua uudelleen kansalaisuusvaltionsa suojeluun, vaaditaan aina tapauskohtainen harkinta. Huomiota tulee kiinnittää siihen, mikä passin hankinnan tarkoitus on ollut. Erityisesti edustustosta hankittujen passien kohdalla on syytä huomioida myös pakolaisaseman myöntämisen perusteet. Esimerkiksi tilanteessa, jossa turvaverkoton nainen on saanut pakolaisaseman kunniaväkivallan uhan vuoksi ja vainoa harjoittavaksi tahoksi on katsottu yksityishenkilöt, eikä näitä kohtaan ole voitu katsoa olevan tarjolla suojelua, ei pelkkä edustustosta hankittu passi välttämättä osoita, että henkilö ei olisi enää vainon vaarassa kotimaassaan. Kyseisenlaisissa tapauksissa on syytä kiinnittää huomiota myös siihen, onko asiassa mahdollisia muita perusteita pakolaisaseman poistamiselle.



Vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan lähtökohtaisesti alaikäisten kohdalla on katsottu, että etenkin nuorten lasten kohdalla ei voida katsoa heidän toimineen vapaaehtoisesti vaan lasten kohdalla kyse on vanhempien toiminnasta. Alaikäisten kohdalla selvitetään, voidaananko kansainvälisen suojelun tarpeessa katsoa tapahtuneen olosuhdemuutosta. Alaikäisen voidaan kuitenkin katsoa poikkeuksellisesti toimineen myös vapaaehtoisesti esimerkiksi passin hankinnan tai matkustamisen osalta, mutta tämä edellyttäisi sitä, että asiassa on saatu riittävä selvitys nimenomaan lapsen omasta tahdosta ja toiminnasta asiassa.



KHO on ennakkopäätöksessään KHO:2020:61 ottanut kantaa kansalaisuusvaltion suojeluun uudelleen turvautumiseen. Tapauksessa Vietnamin kansalainen oli saapunut Suomeen kiintiöpakolaisena vuonna 1990. Hän oli hankkinut Vietnamin viisumin ja matkustanut Vietnamiin vuonna 2015 vierailulle sairaan isänsä luo sekä vuonna 2016 isänsä hautajaisiin. Maahanmuuttovirasto oli katsonut valittajan turvautuneen vapaaehtoisesti kansalaisuusvaltionsa suojeluun. KHO totesi, ettei valittaja ollut hankkinut kansalaisuusvaltionsa passia ja katsoi, että viisumi on UNHCR:n käsikirjassa tarkoitettu asiakirja, jota myös muu kuin kansalainen voi hakea ja kiinnitti myös erityistä huomiota Vietnamin viisumin hakemisen syihin. Matkojen tarkoitus huomioiden KHO katsoi, ettei valittajan katsottu kansalaisuusvaltionsa viisumia hankkiessaan ja matkat tehdessään turvautuneen vapaaehtoisesti uudelleen kansalaisuusvaltionsa suojeluun.





KHO on ennakkopäätöksessään KHO:2021:101 ottanut kantaa passin hankintaan. Valittajan kertomus passin hankkimisesta ja sen syistä oli muuttunut asian käsittelyn eri vaiheissa, jonka katsottiin heikentävän kertomuksen uskottavuutta lähtökohtaisesti. Valittaja oli kertonut, että Maahanmuuttovirasto oli ohjannut häntä hankkimaan kansallisen passin, mutta Maahanmuuttoviraston rekistereistä ei löytynyt tietoa kyseisestä ohjeistuksesta. Sen sijaan valittajalle oli kerrottu, mitä seuraamuksia kansallisen passin hakemisesta ja vastaanottamisesta voisi aiheutua. KHO piti uskottavana, ettei viranomaisen ollut ohjannut valittajaa hakemaan itselleen kansalaisuusvaltionsa passia ja valittajan oli siten katsottava toimineen asiassa vapaaehtoisesti. Passin hakemisen oli katsottava sisältäneen tarkoituksen valittajan irakilaisuuden osoittamisesta ja samalla tarkoituksen Irakin hallintoon tukeutumisesta tarvittaessa. Asiassa ei ollut kyse UNHCR:n käsikirjan 120 kohdan mukaisesta tilanteesta. Maahanmuuttovirasto oli voinut lakkauttaa valittajan pakolaisaseman.



### **Menetetyn kansalaisuuden takaisinsaaminen**

Määritelmäasetuksen 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaan kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö lakkaa olemasta pakolainen, jos hän on kansalaisuutensa menetettyään vapaaehtoisesti hankkinut sen takaisin. Käytännössä kyseessä on erittäin harvinainen tilanne.

### **Uuden kansalaisuuden saaminen**

Määritelmäasetuksen 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdan mukaan kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö lakkaa olemasta pakolainen, jos hän on saanut toisen valtion kansalaisuuden ja saa kyseisen uuden kansalaisuusvaltionsa suojelua.

Kyseessä olevassa tilanteessa huomiota tulee kiinnittää siihen, että asiakas on tosiasiallisesti saanut toisen valtion kansalaisuuden, eikä ainoastaan hakenut sitä. Lisäksi edellytyksenä on, että asiakas saa uuden kansalaisuusvaltionsa suojelua. Asiakkaan voidaan katsoa saavan uuden kansalaisuusvaltionsa suojelua esimerkiksi silloin, kun hän on saanut kyseisen valtion myöntämänä kansallisen passin.

Kohtaa sovelletaan vain tilanteisiin, joissa uusi kansalaisuus ei ole jonkin jäsenvaltion kansalaisuus. Jos asiakas on saanut jonkun jäsenvaltion kansalaisuuden, asiassa tehdään päätös menettelyasetuksen mukaisesti.

[Linkki – 4.9.2. Jäsenvaltion kansalaisuuden saaminen](#)

### **Maahan asettuminen**

Määritelmäasetuksen 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdan mukaan kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö lakkaa olemasta pakolainen, jos hän vapaaehtoisesti asettuu uudelleen asumaan maahan, josta hän oli lähtenyt tai jonka ulkopuolelle hän oli jäänyt vainon pelosta.

Arvioinnissa sen osalta, onko alkuperämaahan matkustamisessa ollut kyse kansalaisuusvaltion suojeluun uudelleen turvautumisesta vai maahan uudelleen asettumisesta, huomioita voi kiinnittää muun muassa matkan pituuteen. Jotta henkilön voi katsoa asettuneen maahan, olisi oleskelun oltava tarkoitukseltaan pysyväisluontoista, jolloin esimerkiksi kotimaassa perheen perustaminen, työskentely, opiskelu ja asevelvollisuus voivat olla merkkejä oleskelun pysyväisluontoisuudesta. Huomiota voi kiinnittää myös siihen, onko asiakas palannut Suomeen ja esimerkiksi oleskellut Suomessa jo useiden vuosien ajan alkuperämaasta palaamisen jälkeen. Apuna arvioinnissa voi käyttää oleskelun pituutta. Esimerkiksi ulkomaalaislain 58 §:n 1 momentin mukaan oleskelulupa peruutetaan, jos asiakas on pysyvässä tarkoituksessa oleskellut yli 2 vuoden ajan Suomen ulkopuolella. Kansainvälisen suojelun poistamisharkinnan osalta vastaavaa aikarajoitetta ei kuitenkaan ole, eikä oleskelun ole tarvinnut kestää yli kahta vuotta, jotta henkilön voidaan katsoa asettuneen uudelleen valtioon, jos asiassa muiden esitettyjen seikkojen perusteella voidaan pitää selvänä, että oleskelun tarkoitus on pysyväisluontoista.

## Olosuhdemuutos

Määritelmäasetuksen 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan e alakohdan mukaan kolmannen maan kansalainen lakkaa olemasta pakolainen, jos hän ei voi enää kieltäytyä turvautumasta kansalaisuusvaltionsa suojeluun, koska olosuhteet, joiden vallitessa hänet tunnustettiin pakolaiseksi, ovat lakanneet olemasta. Asetuksen 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan f alakohdan mukaisesti kansalaisuudeton henkilö lakkaa olemasta pakolainen, jos hän voi palata entiseen pysyvään asuinmaahansa, koska olosuhteet, joiden vallitessa hänet tunnustettiin pakolaiseksi, ovat lakanneet olemasta.

Määritelmäasetuksen 11 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan edellä mainittuja perusteita ei sovelleta pakolaiseen, joka pystyy esittämään aiemmin koetusta vainosta johtuvia pakottavia syitä sille, että hän kieltäytyy turvautumasta kansalaisuusvaltionsa suojeluun, tai, jos kyseessä on kansalaisuudeton henkilö, entisen pysyvän asuinmaansa suojelua. Määritelmäasetuksen 11 artiklan 2 kohdan mukaan viranomaisen on arvioidakseen olosuhteiden muutosta otettava huomioon tarkat ja ajantasaiset tiedot, jotka on hankittu tarkoituksenmukaisista ja saatavilla olevista kansallisista, unionin ja kansainvälisistä lähteistä, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2303 Euroopan unionin turvapaikkavirastosta 11 artiklassa tarkoitetut yhteinen analyysi tiettyjen lähtömaiden tilanteesta ja ohjeistus, jos sellaisia on saatavilla sekä tarkasteltava, onko olosuhteiden muutos luonteeltaan niin merkittävä ja muu kuin tilapäinen, ettei pakolaisen pelkoa joutua vainotuksi voida enää pitää perusteltuna.

Määritelmäasetuksen johdanto-osan kappaleen 60 mukaan toimivaltaisten viranomaisten olisi kolmannen maan olosuhteissa tapahtunutta muutosta arvioidessaan tarkistettava kansainvälistä suojelua saavan henkilön yksilöllisen tilanteen huomioon ottaen, että kyseisessä maassa suojelua tarjoava toimija tai tarjoavat toimijat ovat toteuttaneet kohtuullisia toimenpiteitä vainon tai vakavan haitan estämiseksi, että niillä on muun muassa toiminnassa tehokas

oikeusjärjestelmä vainoksi katsottavien tekojen tai vakavan haitan toteamiseksi, niistä syytteeseen asettamiseksi ja niistä rankaisemiseksi ja että kansainvälistä suojelua saava henkilö voi saada tällaista suojelua, jos hänen pakolaisasemansa tai toissijainen suojeluasemansa poistetaan. Kappaleen 61 mukaan viranomaisen on arvioidessaan, ovatko perusteet kansainvälisen suojelun myöntämiseksi lakanneet olemasta, otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat ja saatavilla olevat kansalliset, unionin ja kansainväliset tietolähteet ja ohjeet, myös UNHCR:n antamat suositukset.

Olosuhdemuutosta arvioidessa huomiota tulee kiinnittää sekä perusteisiin, joilla pakolaisasema on aikanaan myönnetty asiakkaalle, että maan yleisissä olosuhteissa tapahtuneisiin muutoksiin. Olosuhdemuutos on voinut tapahtua sekä maan yleisen tilanteen kehittyttyä parempaan suuntaan että asiakkaan henkilökohtaisessa tilanteessa. Olennaista on, että tapahtuneiden muutosten johdosta asiakkaalla ei enää voida katsoa olevan tarvetta kansainväliselle suojelulle.

Määritelmäasetuksen mukaisesti poikkeuksellisesti tilanteessa, jossa olosuhdemuutoksen katsottaisiin tapahtuneen, kansainvälistä suojelua ei poisteta, jos asiakas esittää aiemmin koetusta vainosta johtuvia pakottavia syitä sille, että hän kieltäytyy turvautumasta kansalaisuusvaltionsa tai entisen pysyvän asuinmaansa suojelusta. Kyse on tilanteesta, jossa henkilö on kokenut aiemmin niin julmia oikeudenloukkauksia, ettei häntä voida vaatia palaamaan kotimaahansa olosuhdemuutoksesta huolimatta.

Sen arvioimiseksi, onko riittävää olosuhdemuutosta tapahtunut, voidaan apuna käyttää esimerkiksi ajantasaista maatietoa, Maahanmuuttoviraston soveltamisohjeita sekä EUAA:n julkaisemaa ohjeistusta. Määritelmäasetuksen mukaisesti viranomaisen on otettava huomioon EUAA:n tuottama yhteinen analyysi tiettyjen lähtömaiden tilanteesta ja ohjeistus, jos sellaista on saatavilla. Tältä osin on syytä huomioida, että EUAA tuottaa kyseisiä asiakirjoja lähinnä suurimpia turvapaikanhakijamaita koskien, joten ohjeistusta ei välttämättä ole saatavilla kaikkien kansalaisuuksien kohdalla. Ohjeistusta on myös syytä verrata ajantasaiseen maatietoon, jos näissä on havaittavissa eroja. Esimerkiksi jos asiakkaan kotialuetta on aiemmin pidetty rauhallisena, mutta alueella on yhteisen analyysin valmistumisen jälkeen syttynyt väkivaltainen sisällissota, tulisi päätöksessä huomioida myös ajantasainen tilanne.



KHO on ennakkopäätöksellään KHO:2016:199 ottanut kantaa olosuhdemuutokseen. Asiassa valittaja oli tullut Suomeen 1990-luvulla kiintiöpakolaisena. Hänen pakolaisasemansa oli perustunut Saddam Husseinin hallinnon vastaiseen poliittiseen mielipiteeseen. Asiassa esitetyn maatiedon perusteella Irakin yhteiskunnallisissa olosuhteissa oli katsottava tapahtuneen pakolaisaseman kannalta merkittäviä ja pysyviä arvioitavia muutoksia, joiden voitiin katsoa poistaneen valittajan pelko joutua oikeudenloukkausten kohteeksi aiemman poliittisen mielipiteensä ja toimintansa perusteella. Pakolaisaseman lakkauttamisen ja karkottamisen edellytysten selvittämiseksi suoritetun yksilöllisen tutkinnan perusteella oli voitu varmistua siitä, ettei käsillä ollut aiemmin koetusta vainosta tai vakavasta haitasta johtuvia pakottavia syitä, jotka olisivat oikeuttaneet valittajan kieltäytymään ottamasta vastaan kansalaisuusvaltionsa suojelua.



## 4.2.2 Poissuljenta

Määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan, pakolaisasema on poistettava, jos pakolaisasema olisi pitänyt jättää tai jätetään myöntämättä kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle 12 artiklan mukaisesti. Ottaen huomioon artiklan sanamuodon, poissulkemisperuste voi olla syntynyt joko suojeluaseman saamista ennen tai sen jälkeen.

Asetuksen mukaan asema poistetaan, jos kansainvälisen suojelun poistamisharkinnassa todetaan, että asiassa on poissulkemisperusteita. Poissuljennan soveltamisesta on ohjeistettu tarkemmin ohjeessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä – Paktiohje (MIGDno-2026-402).

## 4.2.3 Vääristellyt tai salatut tosiseikat

Määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan pakolaisasema on poistettava, jos kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön vääristelemät tosiseikat, mukaan lukien väriä asiakirjojen käyttö, tai salaamat tosiseikat olivat ratkaisevia pakolaisaseman myöntämisen kannalta.

Olennaista kohdan soveltamisen kannalta on edellä kuvatun alakohdan mukaan se, että tosiseikkojen, joita on vääristelty tai salattu, on tullut olla olennaisia aseman saamisen kannalta. Toisin sanoen, jos esiin tullut tieto olisi ollut tiedossa jo pakolaisaseman myöntämishetkellä, asiakas ei olisi saanut pakolaisasemaa. Jos asiassa on osoitettavissa, että henkilö on salannut tai antanut asian käsittelyssä väriä tietoja, mutta asiakas olisi saanut pakolaisaseman tiedoista huolimatta, ei pakolaisasemaa voida tällä perusteella poistaa.



KHO katsoi ennakkopäätöksessään KHO:2018:165, ettei Maahanmuuttovirasto ollut voinut peruuttaa valittajan pakolaisasemaa. Maahanmuuttovirasto oli päätöksellään peruuttanut valittajan pakolaisaseman, koska oli katsonut valittajan kiintiöpakolaisvaiheessa salanneen ja antaneen väriä tietoja, jotka olivat olennaisesti vaikuttaneet hänen uudelleen sijoittamiseensa ja siten pakolaisaseman ja oleskeluluvan myöntämiseen. KHO katsoi, ettei valittajan pakolaisasemaa voitu peruuttaa sillä perusteella, että hän oli antanut väriä tietoja olosuhteistaan turvapaikkamaassaan, ellei samalla osoitettu, että hän oli kansainvälistä suojelua hakiessaan antanut itsestään väriä tietoja tai salannut tietoja. Valittajan pakolaisasema oli perustunut hänen etniseen taustaansa ja kotialueensa turvallisuustilanteeseen kansalaisuusvaltiossa Kongon demokraattisessa tasavallassa. Turvapaikkamaa Ruandassa seurustelusta ja avioliittoaikeista kertomatta jätetyt tiedot eivät olleet voineet vaikuttaa siihen, että valittajan oli katsottava olevan kansainvälisen suojelun tarpeessa suhteessa kansalaisuusvaltioon.



#### 4.2.4 Kansallisen turvallisuuden vaarantaminen

Määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan pakolaisasema on poistettava, jos on perusteltua aihetta olettaa, että kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö on vaaraksi sen jäsenvaltion turvallisuudelle, jossa kyseinen henkilö on.

Kansallisen turvallisuuden vaarantamiseen liittyvistä seikoista on ohjeistettu tarkemmin Maahanmuuttoviraston ohjeessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä – Paktiohje (MIGDno-2026-402).

#### 4.2.5 Erityisen törkeä rikos

Määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan pakolaisasema on poistettava, jos kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö on lainvoiman saaneella tuomiolla tuomittu erityisen törkeästä rikoksesta ja on vaaraksi sen jäsenvaltion yhteisölle, jossa kyseinen henkilö on.

Artiklan sanamuodon mukaisesti kohdan soveltaminen vaatii useiden ehtojen täyttymistä:

- tehdyn rikoksen täytyy olla ”erityisen törkeä”
- tuomion tulee olla lainvoimainen
- asiakkaan on rikoksen johdosta katsottava olevan vaaraksi Suomen yhteisölle.

Tarkemmin siitä, millaista rikosta voidaan pitää erityisen törkeänä ja muista asiaan liittyvistä seikoista on ohjeistettu Maahanmuuttoviraston ohjeessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä – Paktiohje (MIGDno-2026-402).

### 4.3 Päätös, että pakolaisasemaa ei poisteta

Jos asiassa katsotaan, että edellytyksiä pakolaisaseman poistamiselle ei ole, tehdään kirjallinen päätös siitä, ettei pakolaisasemaa poisteta. Päätöksessä on syytä tuoda perustelut sille, miksi asiakkaan katsotaan edelleen olevan kansainvälisen suojelun tarpeessa esille tulleesta uudesta seikasta tai perusteesta huolimatta.

## 4.4 Toissijaisen suojeluaseman poistaminen

### 4.4.1 Lakkaaminen

Määritelmäasetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan toissijainen suojelu on poistettava, jos kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö on lakannut olemasta henkilö, joka voi saada toissijaista suojelua, 16

artiklan mukaisesti. Määritelmäasetuksen 16 artiklan 1 kohdan mukaan toissijaisen suojeluaseman saanut henkilö lakkaa olemasta henkilö, joka voi saada toissijaista suojelua, kun kyseisen aseman myöntämiseen johtaneet olosuhteet ovat lakanneet olemasta tai muuttuneet siinä määrin, ettei suojelua enää tarvita. Artiklan 3 kohdan mukaan 1 kohtaa ei sovelleta toissijaisen suojeluaseman saaneeseen henkilöön, joka pystyy esittämään aiemmin koetusta vakavasta haitasta johtuvia pakottavia syitä sille, että hän kieltäytyy turvautumasta kansalaisuusvaltionsa suojeluun, tai jos kyseessä on kansalaisuudeton henkilö, entisen pysyvän asuinmaansa suojeluun.

Määritelmäasetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaan määrittävän viranomaisen on arvioidakseen, ovatko toissijaisen suojeluaseman myöntämiseen johtaneet olosuhteet lakanneet olemasta tai muuttuneet siinä määrin, ettei suojelua enää tarvita,

- a) otettava huomioon tarkat ja ajantasaiset tiedot, jotka on hankittu tarkoituksenmukaisista ja saatavilla olevista kansallisista, unionin ja kansainvälisistä lähteistä, sekä asetuksen (EU) 2021/2303 11 artiklassa tarkoitetut yhteinen analyysi tiettyjen lähtömaiden tilanteesta ja ohjeistus, jos sellaisia on saatavilla
- b) otettava huomioon, onko olosuhteiden muutos luonteeltaan niin merkittävä ja muu kuin tilapäinen, että toissijaisen suojeluaseman saaneella henkilöllä ei enää ole todellista vaaraa joutua kärsimään vakavaa haittaa.

Määritelmäasetuksen johdanto-osan kappaleen 60 mukaan toimivaltaisten viranomaisten olisi kolmannen maan olosuhteissa tapahtunutta muutosta arvioidessaan tarkistettava kansainvälistä suojelua saavan henkilön yksilöllisen tilanteen huomioon ottaen, että kyseisessä maassa suojelua tarjoava toimija tai tarjoavat toimijat ovat toteuttaneet kohtuullisia toimenpiteitä vainon tai vakavan haitan estämiseksi, että niillä on muun muassa toiminnassa tehokas oikeusjärjestelmä vainoksi katsottavien tekojen tai vakavan haitan toteuttamiseksi, niistä syytteeseen asettamiseksi ja niistä rankaisemiseksi ja että kansainvälistä suojelua saava henkilö voi saada tällaista suojelua, jos hänen pakolaisasemansa tai toissijainen suojeluasemansa poistetaan. Kappaleen 61 mukaan viranomaisen on arvioidessaan, ovatko perusteet kansainvälisen suojelun myöntämiselle lakanneet olemasta, otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat ja saatavilla olevat kansalliset, unionin ja kansainväliset tietolähteet ja ohjeet, myös UNHCR:n antamat suositukset.

Toissijaisen suojeluaseman kohdalla merkitystä olosuhtemuutosta arvioitaessa tulee antaa toissijaisen suojeluaseman perusteille. Jos toissijainen suojeluasema on myönnetty esimerkiksi kotialueen yleisen turvallisuustilanteen vuoksi, alueen turvallisuustilanteen merkittävä ja pysyvä parantuminen voivat johtaa siihen, että aseman myöntämiseen johtaneiden olosuhteiden voidaan katsoa lakaneen olemasta tai muuttuneen siinä määrin, ettei suojelua enää tarvita.

Maan yleisissä olosuhteissa tapahtuneiden muutosten lisäksi toissijaisen suojeluaseman lakkaamista harkittaessa huomioidaan myös mahdolliset

henkilökohtaiset muutokset asiakkaan olosuhteissa. Määritelmäasetuksen johdanto-osan mukaisesti matkustamista voidaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella pitää merkinä olosuhdemuutoksesta 16 artiklan mukaisesta olosuhdemuutoksesta. Myös tapauskohtaisen harkinnan perusteella esimerkiksi uuden kansalaisuuden saamista voidaan pitää olosuhdemuutoksena, jos asiakkaalla ei ole kansainvälisen suojelun myöntämisperusteita suhteessa uuteen kansalaisuusvaltioon.

Määritelmäasetuksen mukaisesti poikkeuksellisesti tilanteessa, jossa olosuhdemuutoksen katsottaisiin tapahtuneen, kansainvälistä suojelua ei poisteta, jos asiakas esittää aiemmin koetusta vakavasta haitasta johtuvia pakottavia syitä sille, että hän kieltäytyy turvautumasta kansalaisuusvaltionsa tai entisen pysyvän asuinmaansa suojelusta. Kyse on tilanteesta, jossa henkilö on kokenut aiemmin niin julmia oikeudenloukkauksia, ettei häntä voida vaatia palaamaan kotimaahansa olosuhdemuutoksesta huolimatta.

Sen arvioimiseksi, onko riittävää olosuhdemuutosta tapahtunut, voidaan apuna käyttää esimerkiksi ajantasaista maatietoa, Maahanmuuttoviraston soveltamisohjeita sekä EUAA:n julkaisemaa ohjeistusta. Määritelmäasetuksen mukaisesti viranomaisen on otettava huomioon EUAA:n tuottama yhteinen analyysi tiettyjen lähtömaiden tilanteesta ja ohjeistus, jos sellaista on saatavilla. Tältä osin on syytä huomioida, että EUAA tuottaa kyseisiä asiakirjoja lähinnä suurimpia turvapaikanhakijamaita koskien, joten ohjeistusta ei välttämättä ole saatavilla kaikkien kansalaisuuksien kohdalla. Ohjeistusta on myös syytä verrata ajantasaiseen maatietoon, jos näissä on havaittavissa eroja. Jos ajantasaisen maatiedon mukaan esimerkiksi asiakkaan kotialueen turvallisuustilanteesta on tapahtunut huomattavia muutoksia saatavilla olevaan yhteiseen analyysiin nähden, on tämä huomioitava. Esimerkiksi jos asiakkaan kotialuetta on aiemmin pidetty rauhallisena, mutta alueella on yhteisen analyysin valmistumisen jälkeen syttynyt väkivaltainen sisällissota, tulisi päätöksessä huomioida myös ajantasainen tilanne.



KHO otti ennakkopäätöksessään KHO:2020:129 kantaa olosuhteiden lakkaamiseen toissijaisen suojeluaseman osalta. Valittaja oli saanut toissijaisen suojeluaseman kotialueensa turvallisuustilanteen perusteella. Asiassa oli selvää, että kotialueen turvallisuustilanteesta ei ollut tapahtunut merkittävää ja pysyvää muutosta. KHO nosti kuitenkin esiin, että lakkauttamisharkinnassa on arvioitava myös valittajan henkilökohtaisissa olosuhteissa tapahtuneet muutokset. Valittaja oli tapauksessa matkustanut kotimaahansa ja oleskellut kotimaan toisella alueella usean vuoden ajan ilman turvallisuusongelmia. KHO katsoi, ettei valittajan kohdalla ollut merkittäviä perusteita uskoa, että hän olisi vaarassa kokea vakavaa haittaa tällä alueella, jonne hänellä oli myös tosiasiallinen mahdollisuus asettua. Huomioiden valittajan pitkäaikainen oleskelu kotimaassaan toissijaisen suojeluaseman saamisen jälkeen, KHO katsoi valittajan henkilökohtaisten olosuhteiden muuttuneen siinä määrin, ettei hän enää tarvinnut suojelua. Olosuhteiden muutos oli merkittävä ja pysyvä.



#### 4.4.2 Poissuljenta

Määritelmäasetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti toissijainen suojeluasema on poistettava, jos kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö olisi pitänyt katsoa tai katsotaan henkilöksi, joka ei voi saada toissijaista suojelua 17 artiklan mukaisesti. Sanamuodon mukaisesti kyse voi olla tilanteesta, jossa poissuljenta olisi tullut soveltaa jo toissijaisen suojeluaseman myöntöhetkellä tai tarve poissuljennan soveltamiselle ilmenee suojeluaseman myöntämisen jälkeen.

Määritelmäasetuksen 17 artikla koskee poissulkemista toissijaisen suojeluaseman osalta. Erityisen huomionarvoisia kohtia toissijaisen suojeluaseman poistamisen osalta ovat artiklan 1 kohdan alakohdat b (tehnyt törkeän rikoksen ennen saapumistaan jäsenvaltion alueelle tai tuomittu rikoksesta hänen sinne saavuttuaan) ja b (vaaraksi yhteisölle tai kansalliselle turvallisuudelle).

Poissuljennan soveltamisesta toissijaista suojeluasemaa koskien on ohjeistettu tarkemmin ohjeessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä – Paktiohje (MIGDno-2026-402).

#### 4.4.3 Vääristellyt tai salatut tosiseikat

Määritelmäasetuksen 19 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti toissijainen suojeluasema on poistettava, jos kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön vääristelemät tosiseikat, mukaan lukien värien asiakirjojen käyttö, tai salaamat tosiseikat olivat ratkaisevia toissijaisen suojeluaseman myöntämisen kannalta.

Olennaista kohdan soveltamisen kannalta on edellä kuvatun alakohdan mukaan se, että tosiseikkojen, joita on vääristelty tai salattu, on tullut olla olennaisia aseman saamisen kannalta. Toisin sanoen, jos esiin tullut tieto olisi ollut tiedossa jo toissijaisen suojeluaseman myöntämisen hetkellä, asiakas ei olisi saanut toissijaista suojeluasemaa. Jos asiassa on osoitettavissa, että henkilö on salannut tai antanut asian käsittelyssä väärää tietoa, mutta asiakas olisi saanut toissijaisen suojeluaseman tiedoista huolimatta, ei toissijaista suojeluasemaa voida tällä perusteella poistaa.

#### 4.5 Päätös, että toissijaista suojelua ei poisteta

Jos asiassa katsotaan, että edellytyksiä toissijaisen suojeluaseman poistamiselle ei ole, tehdään kirjallinen päätös siitä, ettei toissijaista suojeluasemaa poisteta. Päätöksessä on syytä tuoda ilmi perustelut sille, miksi asiakkaan katsotaan edelleen olevan kansainvälisen suojelun tarpeessa esille tulleesta uudesta seikasta tai perusteesta huolimatta.

## 4.6 Uudet perusteet kansainväliselle suojelulle



Euroopan unionin tuomioistuin otti kantaa tuomiossaan asioissa C-175/08, C-176/08, C-178/08 ja C-179/08 tilanteeseen, jossa olosuhteiden, joiden perusteella pakolaisasema on myönnetty, on todettu lakanneen. Tuomioistuin totesi, että varmistuminen ennen pakolaisaseman lakkaamisen toteamista siitä, että olemassa ei ole muita olosuhteita, joiden perusteella henkilö voi perustellusti pelätä joutuvansa vainotuksi, edellyttää vastaavaa arviointia kuin pakolaisaseman myöntämistä koskevan alkuperäisen hakemuksen tutkimisen yhteydessä tehtävä arviointi.



Jos asiakas esittää uusia perusteita kansainväliselle suojelulle, nämä täytyy ottaa huomioon päätöksenteossa. Kansainvälisen suojelun uudelleenharkinnan tarkoituksena on selvittää, onko asiakkaalla enää edellytyksiä tulla määritellyksi kansainvälistä suojelua saavaksi henkilöksi. Näin ollen, jos asiakas tuo esiin uusia perusteita kansainväliselle suojelulle, tulee esitettyjen perusteiden osalta varmistua siitä, ettei henkilön voida katsoa näiden perusteella olevan perustellusti aiheutta pelätä joutuvansa vainotuksi tai hänellä ole todellista vaaraa joutua kärsimään vakavaa haittaa. Edellä kuvatun EUT:n tuomion mukaisesti arvion tulisi olla vastaavanlainen kuin turvapaikkahakemuksen yhteydessä tehty arviointi. Lisäksi pakolaisaseman poistamisharkinnassa huomioidaan myös, onko asiassa perusteita toissijaisen suojelun saamiselle, erityisesti huomioiden asiakkaan kotialueen turvallisuustilanne.

Jos asiakas on esittänyt useita perusteita kansainvälistä suojelua hakiessaan eikä Maahanmuuttovirasto ole tutkinut kaikkia perusteita vaan myöntänyt turvapaikan jollain esitetystä perusteista, aiemmin esitetyt perusteet on käsiteltävä päätöksessä, jos asiakas on tuonut esiin kokevansa edelleen olevansa vaarassa näiden perusteiden vuoksi. Tämä koskee vain tilanteita, joissa asiakkaan kansainvälinen suojelu oltaisiin poistamassa. Jos asiakkaan kansainvälistä suojelua ei poisteta, ei aiemmin tutkimatta jätettyjä perusteita ole tarpeen käsitellä päätöksessä. Jos asiakkaan ei katsota enää olevan kansainvälisen suojelun tarpeessa sillä perusteella, jonka vuoksi hänelle on myönnetty kansainvälistä suojelua, tulee päätöksessä käsitellä aiemmin tutkimatta jätetyt perusteet, jos asiakas edelleen vetoaa perusteisiin.

Jos asiakkaan kansainvälisen suojelun poistaminen on harkinnassa epäiltyjen vääristettyjen tai salattujen tosiseikkojen vuoksi, aiemmin esitettyihin perusteisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan d alakohdan ja 19 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kyseisten tosiseikkojen on tullut olla ratkaisevia kansainvälisen suojeluaseman myöntämisen kannalta. Siten suojeluaseman poistamista harkittaessa on huomioitava, olisiko asiakkaalle voitu myöntää kansainvälistä suojelua hänen esittämillään perusteilla, joita ei ole kansainvälisen suojeluaseman myöntämisen yhteydessä tutkittu, ja olisiko nyt käsillä olevilla tosiseikoilla ollut merkitystä suojelun myöntämiseen tässä tilanteessa.



Vaikka asiakas esittäisi uusia perusteita kansainväliselle suojelulle ja näiden perusteella hänen katsottaisiin edelleen olevan kansainvälisen suojelun tarpeessa, ei tämä estä kansainvälisen suojelun poistamista määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan b, d tai e alakohtien tai 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella. Kyseisten kohtien soveltamisessa ei ole niinkään kyse siitä, onko asiakas edelleen kansainvälisen suojelun tarpeessa vaan siitä, voidaanko hänen katsoa ansaitsevan sitä. Esitettyjä uusia perusteita voi kuitenkin olla tarpeen käsitellä mahdollisen karkottamisharkinnan ja palautuskiellon näkökulmasta.



#### 4.7 Liitännäisten asioiden ratkaiseminen

Ulkomaalaislain 7 §:n 3 momentin mukaisesti, jos asiassa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, asiat on valmistettava yhdessä ja ratkaistava mahdollisuuksien mukaan samalla kertaa, jollei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä.

Jos asiakkaalla on yhtä aikaa vireillä oleva oleskelulupahakemus, jonka ratkaisemiseen asiakkaan kansainvälisen suojelun poistamista koskevan asian ratkaiseminen vaikuttaa, oleskelulupahakemus käsitellään yhtä aikaa ja ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä kansainvälisen suojelun poistamisharkinnan kanssa. Kansainvälistä suojelua saaneiden ja heidän perheenjäsentensä jatkolupahakemusten käsittelystä on ohjeistettu tarkemmin Maahanmuuttoviraston soveltamisohjeessa kansainvälisen suojelun jatkoluvista – Jatkolupaohje (MIGDno-2025-3043).

Kansainvälistä suojelua saaneiden maastapoistamisharkinta käytännössä edellyttää arviota siitä, onko henkilö edelleen suojelun tarpeessa, jotta asiassa voidaan huomioida palautuskiellon vaikutus harkintaan. Siten maastapoistamista koskeva asia käsitellään lähtökohtaisesti yhdessä kansainvälistä suojelua koskevan harkinnan kanssa.



Määritelmäasetuksen johdanto-osan kappaleen 63 mukaisesti kun pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema lakkaa, jäsenvaltion määrittävän viranomaisen päätös poistaa suojeluasema ei estä kyseistä kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilö hakemasta oleskelulupaa muilla kuin kansainvälisen suojelun myöntämiseen johtaneilla perusteilla tai jäämästä edelleen laillisesti kyseisen jäsenvaltion alueelle muilla perusteilla. Tältä osin on syytä huomioida, että kappale koskee sanamuotonsa mukaisesti vain lakkaamista, eli määritelmäasetuksen 11 ja 16 artiklan mukaisia tilanteita, eikä esimerkiksi tilannetta jossa kansainvälinen suojelu poistetaan väärin perustein tosiseikkojen tai poissuljennan soveltumisen vuoksi.



Tilanteissa, joissa kansainvälistä suojeluasemaa ei olisi koskaan tullut myöntää, on syytä harkita aina myös oleskeluluvan peruuttamisen edellytyksiä ulkomaalaislain 58 §:n 4 momentin mukaisesti, sillä oleskelulupa on näissä tilanteissa saatu joko väärä tietoja antamalla tai olennaisia seikkoja salaamalla. Sen sijaan kyseistä kohtaa ei tulisi käyttää lähtökohtaisesti oleskeluluvan peruuttamisperusteena, jos kyseessä on aseman harkinnan jälkeen ilmi tulleet seikat. Tällöin on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota siihen, onko asiakkaan jatko- tai pysyvä oleskelulupa perustunut väärin tai salattuihin tietoihin, jos asiakas on tietoisesti jättänyt esimerkiksi ilmoittamatta kansainvälisen suojeluaseman saamisen jälkeen hankitun kansallisen passin.

Edellä mainittujen tilanteiden lisäksi oleskelulupa voidaan peruuttaa ulkomaalaislain 58 §:n 8 momenttien perusteella. Momentin mukaan määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa peruutetaan, jos henkilön pakolaisasema on poistettu määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella, koska hänelle ei enää myönnetä pakolaisasemaa 12 artiklan 2 kohdan a tai c alakohdan tai 3 kohdan perusteella taikka jos asema on poistettu 14 artiklan 1 kohdan d tai e alakohdan perusteella taikka jos henkilön toissijainen suojeluasema on poistettu 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella, koska hänelle ei enää myönnetä toissijaista suojeluasemaa 17 artiklan 1 tai 2 kohdan perusteella. Jos henkilöllä on pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, lupa peruutetaan, jos henkilön pakolaisasema on poistettu määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella taikka jos henkilön toissijainen suojeluasema on poistettu 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella, koska hänelle ei enää myönnetä toissijaista suojeluasemaa 17 artiklan 1 tai 2 kohdan perusteella. Kyse on siis erityyppisistä poissuljentaan sekä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvistä kansainvälisen suojelun poistamisperusteista. Momentti on tarkoitettu käytettäväksi tilanteisiin, joissa asiakkaan kansainvälinen suojeluasema on poistettu momentissa mainituilla perusteilla, mutta palautuskielto estää hänen karkottamisensa.



Jos asiakkaan kansainvälinen suojelu poistetaan, voimassaolevan oleskeluluvan peruuttaminen voi tapauksesta riippuen tulla kyseeseen myös muilla ulkomaalaislain 58 §:n perusteilla. Erityisesti tilanteeseen voivat soveltua 58 §:n 1 ja 2 momentti, jotka koskevat oleskeluluvan peruuttamista Suomen ulkopuolella oleskelun vuoksi, sekä 5 momentti, jonka mukaan määräaikainen oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos edellytyksiä, joiden perusteella oleskelulupa myönnettiin, ei ole ollut tai ei enää ole olemassa.



## 4.8 Perhekokonaisuuksien päätöksenteko

Ulkomaalaislain 7 §:n 3 momentin mukaan, jos asiassa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, asiat on valmisteltava yhdessä ja ratkaistava mahdollisuuksien

mukaan samalla kertaa, jollei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä.

Vakiintuneen käytännön mukaan ulkomaalaislain 37 §:n mukaisille perheenjäsenille voidaan tehdä yhteinen päätösasiakirja, jollei asian käsittelyn aikana ilmene tarvetta rajata asianosaisjulkisuutta perheenjäsenten kohdalla. Erityisesti näin on toimittu tilanteissa, joissa asiakkaille on tehty aiemmin yhteinen päätös turvapaikka- tai kiintiövalinta-asiassa.

Erityistä huolellisuutta on syytä käyttää, kun päätösharkinnassa on kyse alaikäisistä lapsista ja heidän eronneista huoltajistaan. Lasten huoltajilla on tiedonsaantioikeus lasten päätöksiin ja lähtökohtaisesti lasten päätökset annetaan tiedoksi molemmille Suomessa oleskeleville huoltajille. Jos lasten tai huoltajien kuulemisissa ilmenee päätökseen vaikuttavia seikkoja, joiden voitaisiin katsoa vaarantavan lapsen etua tai erittäin tärkeää yksityistä etua, päätöksen asianosaisjulkisuutta voidaan rajoittaa huoltajien osalta.

Jos asiakkaan kansainvälinen suojeluasema on saatu oleskelulupapäätöksen yhteydessä perustuen perheenkokoajan kansainväliseen suojeluasemaan tai asiakas on hakenut yhdessä perheenjäsenen kanssa turvapaikkaa tai valittu kiintiöpakolaisena Suomeen ja kansainvälisen suojeluaseman perusteet ovat liittyneet perheenjäseneseen, on kansainvälisen suojelun poistamisen kannalta suuri merkitys sillä, jos perheenjäsenen suojeluasema ollaan poistamassa tai päätös poistamisesta on tehty jo aiemmin. Tapauskohtaisesti harkiten tietoa perheenjäsenen kansainvälisen suojelun poistamisesta voi käyttää asiakkaan kansainvälisen suojelun poistamista koskevassa päätöksessä, jos tieto on oleellista päätöksenteon kannalta. Jos tietoa käytetään, on syytä huomioida, että päätöksessä ei anneta tarpeettomasti tietoa toisen henkilön asiasta eikä esimerkiksi arkaluonteisista tiedoista, jollei tämä ole välttämätöntä päätöksenteon vuoksi. Tarvittaessa asianosaisjulkisuutta voidaan rajoittaa. Asianosaisjulkisuuden rajoittamisesta on ohjeistettu tarkemmin ohjeessa asianosaisjulkisuuden rajoittamisesta (MIGDno-2024-87).

#### 4.9 Valituskiellon alaiset päätökset

Menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan mukaan artiklassa muutoin säädettyä menettelyä ei sovelleta, jos henkilö yksiselitteisesti luopuu asemastaan kansainvälisen suojelun saajana, on saanut jonkin jäsenvaltion kansalaisuuden tai saa myöhemmin jonkin toisen jäsenvaltion myöntämänä kansainvälistä suojelua. Artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltion on kuitenkin saatettava kyseiset tapaukset päätökseen kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Päätöksen saattamista ei tarvitse asetuksen mukaan tehdä päätöksen muodossa.

Vaikka menettelyasetuksen mukaisesti asian ratkaisu ei vaadi päätösmuotoa, hallintolaki lähtee siitä, että hallintoasiat ratkaistaan päätöksellä, huomioiden että hallintolain 7 luvussa, jossa käsitellään asian ratkaisemista, säädetään päätökseen liittyvistä seikoista eikä luvussa esitetä muita vaihtoehtoja asian ratkaisemiselle. Hallintolain 43 §:n 1 momentin mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti.

Ulkomaalaislain 191 §:n 2 momentissa säädetään siitä, että kyseisissä tilanteissa tehtyyn päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Vaikka menettelyasetuksen mukaan edellä mainituissa tilanteissa asioissa ei vaadita päätöksen muotoa asian loppuun saattamisessa, ottaen huomioon hallintolain ja ulkomaalaislain sääntelyn, myös menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan tarkoittamissa tilanteissa laaditaan päätösasiakirja UMAan.

#### 4.9.1 Yksiselitteinen luopuminen

Menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan mukaan, jos asiakas yksiselitteisesti luopuu asemastaan kansainvälisen suojelun saajana, artiklassa säädettyä menettelyä ei sovelleta. Jotta henkilön voidaan katsoa luopuneen asemastaan artiklan tarkoittamalla tavalla, tulee luopumisen olla selkeää, eikä asiassa saa jäädä tulkinnanvaraisuutta. Asiassa tehdään päätös kansainvälisen suojelun poistamisesta UMAssa.

Maahanmuuttovirastolla on käytössään erillinen lomake tilanteisiin, joissa henkilö haluaa luopua asemastaan palatakseen kotimaahansa pysyvästi. Tällaisen lomakkeen täyttämällä ja allekirjoittamalla asiakkaan voidaan katsoa yksiselitteisesti luopuvan asemastaan kansainvälisen suojelun saajana. Jos asiakas muutoin ilmaisee yksiselitteisesti haluavansa luopua asemastaan kansainvälisen suojelun saajana, ei asiakasta tarvitse pyytää täyttämään erikseen lomaketta. Jos asiakkaan selvityksen perusteella ei voida pitää selvänä, että asiakas haluaa luopua kansainvälisestä suojelusta, ei päätöstä tällä perusteella voida tehdä. Päätöksessä ei ole tarpeen käsitellä muita mahdollisia asiassa ilmi tulleita suojeluaseman poistamisen perusteita.

#### 4.9.2 Jäsenvaltion kansalaisuuden saaminen

Jos asiakas saa minkä tahansa jäsenvaltion, Suomi mukaan lukien, kansalaisuuden, menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan mukaisesti artiklassa muutoin säädettyä menettelyä ei sovelleta. Asia tulee kuitenkin saattaa päätökseen. Hallituksen esityksen HE 52/2026 vp s. 304 mukaan kansainvälisen suojelun antaminen unionin kansalaiselle ei ole järjestelmän tarkoitus.

Asiassa tehdään päätös kansainvälisen suojelun poistamisesta UMAssa. Päätöksessä ei ole tarpeen käsitellä muita asiassa ilmi tulleita perusteita.



Kyseisissä tilanteissa päätösperusteena kansainvälisen suojelun poistamiselle käytetään nimenomaan menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohtaa, eikä määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan a alakohtaa. Henkilö lakkaa 11 artiklan mukaan olemasta pakolainen, jos hän on saanut toisen valtion kansalaisuuden ja saa kyseisen uuden kansalaisuusvaltionsa suojelua. Tällä perusteella tehtävien pakolaisaseman poistamista koskevista päätöksistä on valitusoikeus.

### 4.9.3 Toisen jäsenvaltion myöntämän kansainvälisen suojelun saaminen

Jos asiakas saa Suomen myöntämän kansainvälisen suojelun jälkeen suojelua jossain toisessa jäsenvaltiossa, menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan mukaisesti 66 artiklassa säädettyä menettelyä ei sovelleta. Asia kuitenkin tulee saattaa päätökseen.

Hallituksen esityksen HE 52/2026 vp s. 304 yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan kansainvälisen suojelun antaminen erityisesti useassa eri jäsenvaltiossa ei ole järjestelmän tarkoitus. Jos toinen jäsenvaltio siten on myöntänyt asiakkaalle kansainvälistä suojelua Suomen myöntämän suojelun jälkeen, asia saatetaan päätökseen tekemällä päätös kansainvälisen suojelun poistamisesta UMAssa. Päätöksessä ei ole tarpeen käsitellä muita asiassa ilmi tulleita perusteita.

## 5 Päätöksen korjaaminen

### 5.1 Asiavirheen korjaaminen

Hallintolain 50 §:n 1 momentin mukaan viranomainen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos:

- 1) päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen;
- 2) päätös perustuu ilmeisen väärään lain soveltamiseen;
- 3) päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe; tai
- 4) asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Pykälän 2 momentin mukaan päätös voidaan korjata 1 momentin 1-3 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen. Asianosaisen suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Päätös voidaan korjata 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa ainoastaan asianosaisen eduksi.

Hallintolain 52 §:n 1 momentin mukaan viranomainen käsittelee korjaamisasian omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta. Aloite on tehtävä tai vaatimus virheen korjaamiseksi on esitettävä viiden vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Pykälän 2 momentin mukaan asiavirheen korjaaminen edellyttää, että asia käsitellään uudelleen ja asiassa annetaan uusi päätös. Pykälän 3 momentin mukaan asiavirheen korjaamisesta on tehtävä merkintä alkuperäisen päätöksen taltiokappaleeseen tai viranomaisen käytössä olevaan tietojärjestelmään.

Asiavirheestä on kyse esimerkiksi silloin, jos päätöksessä on sovellettu väärää lakia, tai katsotaan että asiassa on tapahtunut menettelyvirhe. Jos asiassa

päädytään korjaamaan asiavirhe, asiassa tehdään uusi päätös UMAssa, jonka tiedoksiannosta alkaa kulua uusi valitusaika.

## 5.2 Kirjoitusvirheen korjaaminen

Hallintolain 51 §:n mukaan viranomaisen on korjattava päätöksessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen eikä virhe ole aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä.

Hallintolain 52 §:n 2 momentin mukaan kirjoitusvirhe korjataan korvaamalla virheen sisältävä toimituskirja korjatulla toimituskirjalla. Asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kirjoitusvirheen korjaamista, jollei se ole tarpeetonta.

Kirjoitusvirheessä voi olla kyse esimerkiksi väärästä nimestä tai päivämäärästä. Kyse on luonteeltaan teknisestä virheestä. Kirjoitusvirhe korjataan tekemällä UMAssa uusi toimitusasiakirja. Jos aiempaa päätöstä ei ole annettu vielä tiedoksi, voidaan se jättää antamatta tiedoksi. Tällöin uusi kirjoitusvirheen korjaava päätös on valituskelpoinen ja valitusaika alkaa kulua sen tiedoksiannosta.

## 6 Muutoksenhaku

### 6.1 Muutoksenhakuoikeus ja valituskielto

Kansainvälisen suojelun poistamista koskevaan päätöksen muutoksenhakuun sovelletaan ulkomaalaislain ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019 HOL) säännöksiä. Päätökseen tyytymättömällä asiakkaalla on oikeus hakea päätökseen muutosta valittamalla päätöksestä hallinto-oikeuteen siten kuin ulkomaalaislain 193 §:ssä säädetään. Maahanmuuttoviraston toimialueista määrätään tarkemmin Maahanmuuttoviraston työjärjestyksessä ja sen liitteellä. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy 193 §:n 2 momentin mukaisesti, kun on kyse 193 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesta muulla perusteella haetusta oleskeluluvasta tehdystä päätöksestä, jos asia on käsitelty kansainvälisen suojelun poistamista koskevan asian yhteydessä. Maahanmuuttoviraston päätösten liitteenä toimitetaan valitusosoitus ja muutoksenhakuohjeet.

Jos kansainvälinen suojeluasema poistetaan menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan nojalla, päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

[Linkki – 4.9. Valituskiellon alaiset päätökset](#)

### 6.2 Valitus hallinto-oikeuteen

Menettelyasetuksen 67 artiklan 1 kohdan mukaan henkilöillä, joilta on poistettu kansainvälinen suojele, on oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa asetuksen II luvussa säädettyjen, muutoksenhakumenettelyyn liittyvien perusperiaatteiden ja takeiden

mukaisesti muutoksen hakemiseksi päätökseen kansainvälisen suojelun poistamisesta.

Ulkomaalaislain 191 §:n 2 momentin mukaan päätökseen, jolla kansainvälinen suojelu poistetaan menettelyasetuksen 66 artiklan 6 kohdan nojalla, ei saa hakea muutosta valittamalla. Valitusoikeutta ei siis ole niissä tilanteissa, joissa kansainvälinen suojelu on poistettu, koska asiakas:

- 1) on luopunut yksiselitteisesti asemastaan kansainvälisen suojelun saajana;
- 2) on saanut jonkin jäsenvaltion kansalaisuuden; tai
- 3) on saanut myöhemmin jonkin toisen jäsenvaltion myöntämänä kansainvälistä suojelua.

Kansainvälisen suojelun poistamisesta tehtyjä valituksia käsitellään Helsingin hallinto-oikeudessa, sillä käsittelijät kuuluvat Maahanmuuttoviraston eteläiseen toimialueeseen. Ulkomaalaislain 193 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan hallinto-oikeuden on pyrittävä käsittelemään valitus kolmen kuukauden kuluessa valituksen tekemisestä, kun Maahanmuuttoviraston päätös on tehty menettelyasetuksen 68 artiklan 3 kohdassa mainitulla perusteella. Menettelyasetuksen mukaisesti kohtaa sovelletaan päätöksiin, jolla kansainvälinen suojelu poistetaan määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan b, d ja e alakohtien tai 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella. Käytännössä kyse on tilanteista, joissa kansainvälisen suojelun poistamisen perusteena on poissulkeminen, ja pakolaisaseman kohdalla lisäksi kansallisen turvallisuuden vaarantaminen tai yhteisölle vaaraksi oleminen erityisen törkeään rikokseen syyllistymisen vuoksi.

Muissa kuin edellä mainituissa tilanteissa hallinto-oikeuden tulee pyrkiä käsittelemään valitus kuuden kuukauden kuluessa valituksen tekemisestä. Edellä mainittuja määräaikoja on mahdollista pidentää tai ne voidaan ylittää pykälän 2 ja 3 momenttien mukaisissa poikkeuksissa.

Ulkomaalaislain 197 §:n 1 momentin mukaan valituskirjelmä tulee toimittaa Maahanmuuttovirastoon. Maahanmuuttoviraston tulee toimittaa oma lausuntonsa ja asian ratkaisemisen perusteena olleet asiakirjat hallinto-oikeuden käyttöön.

### **6.3 Maastapoistamispäätöksen täytäntöönpano**

Menettelyasetuksen 68 artiklan mukaan henkilöllä, jolta on poistettu kansainvälinen suojelu, ei ole oikeutta jäädä jäsenvaltion alueelle muutoksenhaun ajaksi, jos päätös, jolla poistetaan kansainvälinen suojelu, on perustunut määritelmäasetuksen 14 artiklan 1 kohdan b, d ja e alakohtaan tai 19 artiklan 1 kohdan b alakohtaan. Suojeluaseman poistamiseen liittyvän maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanoa koskeva tarkempi ohjeistus on sisällytetty ohjeeseen ulkomaalaisen maasta poistamisesta – maastapoistamisohje (MIGDno-2024-2942).